

welat

Sal:2 Hejmar:57 21-27 Adar 1993 5000TL (KDVD)

Rojnameya Hefteyi

Kawayê Hesinger û Newroz

Ehmed Şerîfi ji Mehabadê
bi Soranî nivîsî

Rüpel 11

Roja xwenûkirin û rizgariyê li gelê Kurdistanê û hemû gelên Rojhilata Navîn

Piroz be!...

21'ê Adarê, roja perçiqandina serê Dehaqê zalim bi bal-yozê Kawayê Hesinger e. Destpêka rizgarî û azadiya gelên Rojhilata Navîn e. Di vê rojê de gelê Kurd ê bindest serî li ber zîm û zorê rakiriye. Ev roj ji hingê ve hersal li serê gir û çiyayê Kurdistanê bi agirêن gurr û geş, bi govend û dilan, bi stran û halan wek céjna Newrozê tê pirozkirin.

Di sala 93'yan de, bi xurbûna têkoşîna Neteweyî ya gelê Kurd re, Newroz bi taybetî li Kurdistanê, li Tirkîyê û li Ew-rûpa bi reng û awayen ji hemû salan xurttir û cihêrentir xwe nişan dide. Newroza îsal ji bo têkoşîna serxwebûna Kurdistanê dibe gihaneke dîrokî û pêla şoreşa Kurdistanê li her derê digerîne.

Rüpel 8

Li metropolan
gurme gurma
Newrozê

Rüpel 3-5

Newroz
agir e

Rüpel 12

Çima dibistanê me nîn in?

Ez dixwazim di her hejmara rojnameya Welat de, kul u xemén gelê xwe binivisim. Ez dixwazim bi dileki evindar, li ser gelê xwe yê bindest, bi pénusa xwe, bi fikra xwe binivisim.

Ez di sala 1964'an de li Bin-yaxetê (Sûri) hatime rûkê dînyayê. Bi esle xwe Baziti me. Li Mérdinê rûdînem. Bâvê min, ne ji ber këfi u xweşî çübûbû Bin-yaxetê. Gelê me yi bindest êsir u belengaz bû. Kar u mar tu nin bû. Axa, beg u reysen eşiran, gelê me beri hev didan. Hev di-kuştin, talan dikirin. Axa u beg xwenda bûn, eviqtat bûn. Gelê me yi bindest diçün berdeste wan. Xelil Beg, Müsa Beg, Ha-co, Alikê Batê, Mala Cimo... hebûn. Gelê me yê feqir u nezan beri hev didan. Gelê me wê çaxê nezan bû. Axa u beg, ew bi hev didan kuştin. Gel disa diçü berdeste wan. Bertil didan wan, xalok, berx, beran u çiqas tişteki bi rûmet hebûya didane wan. Ev axa, beg u eviqtat di ser yê yekê de bi hev re diaxifin. Gel di girtigehan de dimirivan, gedên wan sêwi, jinê wan bêxwedi diman.

Bi vi awayi gelek sal derbas bûn. Gelê me yi bindest zarokên xwe şandin dibistanan. Li gorî hal u wextê xwendin. Xorten me

yên xwenda, zilm u zordariya xwinmijan ditin. Ji xwe re fikrin. Gotin: "Bes e ma emê heta kengê kole u bindestiya axa u began bikişin?" Axa u beg, bê qedr u qimet man. Ev axayê dizek u xwinmij bûne cerdevanê dewleta Tirkî. Gelê me ji bo rizgariya xwe gelek xebat kirin u didomin.

Me zimanê xwe yi zikmaki ji bir kir. Em ketin ber zimanê Tirkî. Pişti ku xebatkar u zana ketin nava me, em bi hev re bi zimanê zikmaki peyivin.

Di sala 1972'yan de, em hatin Serxetê. Em şandin dibistanê. Bi zimanê Tirkî ders dan me. Min ne bi Kurmanci u ne bi Tirkî dizanibû. Min bi Erebî xebat dida. İro min Erebî ji bir kiriye u bi Kurmanci xeber didim. Min 4 sal dibistana pêşin (seretay) u 6 sal ji dibistana navin u lise xwendiyê. Li bajarê Eskişehirê min Beşa Abori xwend, 6 sal min mamosteti kir. Niha ez di karê xwe de dixebeitim.

Zilm u zordariya ku li gelê me dibe em dibinim. Ez mal u canê xwe bi qurbana gel u welet xwe dikim. Rehma xwedê li Apê Musa Anter be. Ezê rêça wi bigirim. Ji bo welat bila ez bimîrim. Ezê iro pê ve, di rojnameya

Welat de bi pénus u fikra xwe, ji bo gelê xwe yi bindest xebatê bikim. Ez niha nû hîni nîvisandina Kurmanci dibim. Gelek kemasîyen min hene, hûn li quisûra min negirin. Ez silavê li gelê me dikim.

Di welatê me de gelek meseleyen ku bêne nîvisandin hene. Em ji kijan aliye ve mêze bikin, li ser gelê me zilm u zordariyeke bi wehşet heye. Xwendayê me yên ku vê zilm u zordariye qebûl nakin, bi fikra xwe, bi zanabûna xwe, gel şiyar dikin. Romi, bi cerdevan u kontrgerila ve zanayê me dikujin, di girtigehan de işkence li wan dikin. Gelê min edî bes e ji vê xewa gafletê rabin!

Ji bo azadi u serxwebûna welet mil bidin hev. Gelê Kurd ji ber zilm u zordariye li ber pêlan ket. Girtigeh tiji bûn. Bi erde hate dagirtin. Metropol ji gelê me tiji bû ne. Li Ewrûpa u Îskandinavya ji pîr u pîr bû. Kürdîn xayîn bûne cerdevan u li gund u bajaran, li qewmê xwe zordariye dikin.

Dewleta zâlim hestî diawejê ber wan. Ber kûçikan. Ew kûçik direyin u ेrişî gelê xwe yi bindest dikin u diperçiqin. Yeqiñiya we bi Rebê alemê hebe, bi

wan cerdevan re piçek şeref, namûs nîn e. Çiqas yeki diz, bénamûs u pêxwas ku hebin iro cerdavan in.

Gelê bindest werin, em bi rasti u xasi dest bidin hev. Em xwe bi rasti u zanebûn ji bin ve bindestiyê derinin. Mirovîn me yên li metropol u li Ewrûpa u yên li çar aliye dînyayê, ji me re bibin heval u qewet. Ji daweya gelê bindest merevin. Çima em her dem di bin çizmeye dijmini de biperçiqin? Em tazi ne, li ser deriyan e. Çima dibistanê me yên bi zimanê zikmaki nîn in? Çima em serbest nîn in? Zor u zordari çima li ber gelê me ye? Çima hatin u dewlemendiya we latê me yên sererd u binerd, dij min dîxwe? Çima fabrike u cihêne xebatê ji me re çenake? Ji bo ku gelê me şiyar nebe, mamoste naşîn cem me, insanen zana dikujin. Xaniyên me bi ser me de dipelêşin. Di zindanan de mirovîn me bi işkencyan sejet din.

Gelê me yên bindest, di ber de hev diqelinin. Bi tanq u firokên xwe ve dijmin, agir li Kürdistanê dibarîne. Kürdistanê bi zilm u zordariyan xwe dişewitine.

Rêzan/ Mérdin

FERHENGOK

Beraz: Xinzip (Domuz)

Bizav: Hareket

Cilmisandin: (Soldurmak)

Cilmisi: Rengaveti (soluk, sararmış)

Cilmisîn: (Solmak)

Cej: Tehm (Tat)

Cinginî: Olan (Yankı, akış)

Cinginîdan: Olandan (Yankı yapmak)

Derbasdar: Muteber (Geçerli)

Didan: Diran

Gelempir: Gişti (Genel)

Gencine: Xezine (Hazinc)

Giramî: Hurmet (Saygı)

Guhan: Ciçiké sewalan

Kelî: Bê xwê (Tuzsuz)

Ketüber: Ji rîzê (Sıradan)

Mak: Dê, dayık

Pêt: Şewat, eş, alav

Pişk: Par, beş

Qewî: Xurt, zexim

Seyr: Ecêb, ecayıb (Tuhaf)

Stro: Qiloç

Sütin: Tûjkirin

Tewş: (Abes)

Tékel: Tevlîhev, tékilhev

Tên: Germahî (Işı)

Werihî: Weşiyayı (Dökülmüş)

Werihîn: Weşin (Dökülmek)

Werihandin: Weşandin (Dökmek)

Xwegiramî: (Öz saygı)

Welatek bi navê Medya û cejna Newrozê

Welatek hebu, navê wê Medya bû. Medya welateki bi dar u bilind, bi guş u rihan bû. Cemîn wi fireh, çiyayen wi bilind, welateki azad bû. Roja wê xwes, gelê wê rû ges u ser bilind bû.

Medya me pîr şîrîn e

Cem u mîrg u kani ne

Cihê dapir u kalan

Bo me her tim evin e.

Gelê wi welate rengin, bay u pîren Kurdish bûne. Lî dîlxwesi u kîfîxwesi wi welati, pîr neki sand. Ewrê reş u tarî esmane wi welati ket. Kef u evin, bu gîrin u sin. Gul u rihan cîlmisin, edi tava Medya ji ber çiya melûl u melûl, bedewetiya wê dixevari, radibû jor, gelo ci bûbu?

Zihak (Dehak) helâ dixwar, zarokên wan dibirin ji xwe re dîkir leşker u xizmetkar. Lî weki de

ü bay zarokên xwe nedanayê, Zihak dest bi kuştina wan dikir u malen wan dixurand.

Zihak dike gazi, "Ez Zihak im ha, Zihak im, binin, binin, zarokên Kurdish binin. Bila zarokên Kurdish nexwinin, nebin mirovîn baş, ez dewleta Kurdish naxwazim. Bila Kurd azad nebin, bila bindest bin" u bi direjahi dikene disa dibêje "Ez Zihak im, dildar in, evîndar im, serok im."

Zarokên Kurd dibêjin:

Ji Kawayê hesinger
Cejna Newrozê rîbar
Em tîrsin bilizin
Şehîde xwe bîpîrsin
Medya welatê me ye
Yekiti karê me ye
Barê xwe hazîr kin
Edî Zihak tune ye.
Kawa wextê wan gîlya (şîra) ci-

vatê (xelkê) dibihê, radibe namûs u xiretê, radibe pişta civata xwe, ev diçe ser Zihak şer, çakuçê xwe tîne vi diperçiqine. Kawa çakuçê xwe li serê Zihak dide. Zihak dike qerîn dibêje: "Ayy." Kawa: "Ev ji bo zarakan, ya duduyan ji bo dayikan u ya sisîyan ji bö pir u kalan."

21'ê Adarê bû, dem hat, dewran guheri, navê me hêja bû Kürdistan.

Newroz cejna Kurda ye
Diroka wê Medya ye
Her sal emê pîroş kin
Serfiraziya Kurda ye
Edî bûye Kurdistan
İro ketîye bindestan
Zihak edî narabin
Xebat bikin bindestan.

Faxir Mamedî

Tunebûna Ismaîl Beşîkcî kemasî ye

Birêz amadekarên rojnameya Welat

Ey karê bi rûmet ku we dave ser milen xwe, di gel gelek astenîyan u pîkutiyan dewleta TC'ê we heyâ iro domand. Saleke we derbas bû, rojnameyeke pîr hêja u xweri bi Kurdi hûn derdixin. Herçi ew kesen ku Welat dixwinin gelek seyde jê dibinîn. Li vir ez spasiya xwe ji we re pêşkes dikim u serkeftin dixwazim. Nuçeyen Welat, nîvisen quineikan, nîvisen li ser diroka Kürdistanê u li ser zi-man, wejê u çanda Kurdi, hevpeyvinen ku bi gerilayen re u bi hû-nîmend, rewsenbir u bi mirovîn zana re çedîbin pîr bi qimet in,

ne metropolên Tirkîye divê zehfîtir li zimanê xwe xwedi derkevin. Ji bo zimanê me verab nebe. Lewre zimanê me hebûna me ye.

Ez dixwazim, ku rojnameya Welat dom bike, bê kemasî. Di ve re pîkutiye dewletê li ser we çedîbe. Ji we re serkeftin dixwazim u cejna Newrozê pîroş dikim. Her roj gavek, ber bi serxwebûne ve!..

Cejna Newrozê li hemû gele Kurd pîroş be

Em ji bir nîkin wan şehidên Newroza par, soz be

Rêça şehidan dê herdem ji gelê me re doz be.

Abdulmenaf Balîk / Bodrum

'Ziman zimanê bavê kesî nîn e'

Belê ziman zimanê bavê kesî nîn e.

Bi rasti ji welê ye, le gava ku hinek

kes ji serê xwe ve, bi zanin an bê

zanin rabin bixwazin zimanê me ú

çanda me xera bikin wê demê wê

xwedi zimanê Kurdi derkevin hólê,

wê re li hember van çalakiyan bén

girtin. Yanê her Kurd nikare bibejê

ziman zimanê bavê kesî nîn e u ki

dê çawa bixwaze wê wisa bike na.

Ji bo minak, İzzet Altımeşe, Küçük

Emrah, Selahattin Alpay, Besir Ka-

ya u hwd. Gelo ev kes dikarin

bibêjin ziman, zimanê bavê kesî nîn e.

U hûn bay dizanîn ku, ew xwerû

Kurd in. Pêwist e re li ber van ke-

san bi azînen nû bén girtin. Cand u

ziman, ked u xwina gelê me ye.

Mafî tu kesi (ê) nîn e ku, li ser ve

ked u xwina gel rûnê u bixwe.

Dî ve mijarê de li gor baweriya

min, ev bar diqelibe ser milê Na-

venda Çanda Mezopotamyâ

(NCM), rojnameya Welat, Yeni Ül-

ke u kovarâ Rewşen. Gava ku weşan-

neke bi Kurdi berhem, qaser, an ji

rojname derdekevin, xwendevan ji

bo rexnekevîn u nirxandîne digirin

dest. Di ve pêvajoyê de, ev kes ji

xwe re loqen nân diqefêlin. Ji bo

tunekirîna loqê van kesen. Kesén

ku dixwazin di warê çand, huner,

ziman, wejê u pişce an ji weşanen

din de, xebatê bikin bila giredayi

Navenda Çanda Mezopotamyâ

bibin. Bila bi rexistini bidome. Der-

xuna (qapax, berg) wan ji di roj-

nameya Welat, Yeni Ülke u kovaren

din de bén weşandin. Ziman, zi-

man bavê zimanbez, zimanparez u

zimanpeşyadan e. Spas.

Salvegera we piroz be

Afirandina rojnameya Welat ji

dirokî ye, ji bili ku bareki heri giran

hildaye u bernameyekî xwes ji pêse-

roja xwe re amade kiriye u dîmesê.

Heta niha tu rojname u kovar bi

kareki wiha bîrfehîr u geleri inhatî-

ye weşandin. Derbûna Partiya Kar-

keran, li Kürdistanê çek da ev çek li

hemû parçeyen Kürdistanê xuya

kir. Li dû hilpişkina Panzde Te-

baxê, di demeke kurt de di d

Gurme gurma Newrozê

I. Xort

AMED- Neyar iro li Kurdistanê çiqas xwe xurt dibine, hewqas qels e. Qelsbuna wi, ji pratik û ji emelê wi xuya dike. Neyar, ji gundiyeke, ji karkereki, ji méréki, ji pirekê, ji kaleki, ji zarokeki û... ditirse. Her ku ditirse erişen xwe yê hov, hin bêhtir dike. Bi van erişen xwe, rebenti û belengazitîya xwe eşkeretir dike, şas û fehşîdbe.

Her ku buhar té, dewleta da girker, yekevar rê li ber té girtin û weke dûpiska ku cih lê teng bibe, bi xwe vede û xwe bikuje ye.

Lê isal, bi buharé re re dengé lingé Newroz jî té!

U buhar vejina gelê ku hezar sal e, dibin desten neyaran de dikir qerîn û nalin e.

Rojeva welêt, ne kar û sebaten şessi ne, Newroz e, weke her de veren welat, Amedi ji, amedetiya cejna Newrozé dîkin û ji gele xwe re weha dibejin. "Dewleta dagirker her tiştên me ji me standin. Zimanê me, çanda mî, diroka me û hwd. Lê hemâ bi Xwedê em Newroza xwe nadîn wan. Çawa dibe bila bibe û nevar bi gi, tê ser me bila bê, eme Newroza xwe piroz bikin."

Li Amedê dengé lingé

Newroz té!

Li Botan dengé lingé newroz té! Li Xarzan dengé lingé

Newroz té!

Li GAP'ê dengé lingé newroz té!

U li çar hawirdore welet dengé lingé Newrozé té. Li Kurdistanê pirri salan dengé lingé cûnta û kedixwariye dihat. Bes, dengé axin û nalîna gelê Kurd, tevi vi dengi dibû. U ev dengé bêxwedi qet nedîci kesi. Ji bo hin kesan ji, weke dengé muzikê bû. Li ber vi dengi, qedehîn xwe yê ji xwina gelan tije, bi kêt u ken vedixwari.

Ew sal û roj derbas bûn, dem vegeeria, gel şiyar bû. Ú roj, meh û sal bi tekosîne ve hate naskirin. Bi şehidbuna gerilayen leheng, bi rojén serhildanan, bi salvegeren avahi û bi cejnîn neteweyi hate naskirin....

Roj bi navbûn, hatin zimên. Zimanê ku nedigeriya, zimanê ku ji eviné din bû û zimanê ku tenê es û keder jê diheriki, hate zimên û stranên dildari, bi meqameki neteweyi(!) ji dilê xwe yi ku bi şalan dibin zincir û qeydan de mabu got. Neyar ji van stranan tîrsîya û dengé lingé Newrozé her diçû ber pê dihat.

Neyar bêçare bû, tewşo-mewşo bû, nema zanibe bê wê ci bibcje, beh digot. "Newroz ji ci ye?" Geh digotin, "Newroz karê eşqîya ye", geh ji digot "Newroz, ji Asyayê ve, ya me ye!"

Her ku dipeyivî, di nava çîravé de diçû û iro hew peqpeşokê ser çîravé li ser serê neyar xuya dike. Difetise.

Newroz bê çawâ di dirokê de sembola serhildanê bû, iro ji sembola serhildan û berswedanê ye. Newroz, iro ne tenê ya Kurdan e, weke tekosîna Kurdan bê zanîn ji, ne tenê ya Kurdan e, bûye hêviya gelan bindest, Newrozek, ji nû rojan.

hemû gelen bindest e. Gelê Kurd bi ve zanibûnê li benda Newroz ye, ku silava xwe yi şoşegeri, ji gelen bindest re bişine.

U dengé lingé newrozé bi hêviyen mezin té.

Ev deng, ne dengé şervaneki asî tenê ye, dengé pîren bê diran, dengé kalen bi gapol, dengé zaroşen di pêçekan û dengé xort û qizan dildar e, ji. Dengé gelê ku tu caran yekitiya xwe nedîtiye ve. Dengé şoşê ye û dengé hemû gelen bindest e. Dengé lingé buhar û Newrozé bi hev re té!

Ey evina min i hezar salan
Ey jana dilê pir û kalan
Hêlîna tovîn jînê, xaka Medan
Em qerîn dîkin an azadi yan
neman

Va ye şiyar bû ji xewa bêhîvîtye
Şervanen azadiye, li diji hovîtye
Em nema tén fen û fûten rovîtye
Me rahişîye çakûç û darén ser
keftîniê

Isal Newroz bi deng, bi tilili, bi hawar û feryad, bi qerîn û mizgin té. Were Newroz, were.... Tu bi ci awayî téyi, were. Em li benâda te ne, ku her rojê eme bikin Newrozek, ji nû rojan.

Li Bilîsê terora dewletê

Hêzên dewletê li bajarê Bilîsê çalakîyen xwe sift û kontrolên xwe ji xurt dîkin. Çar aliye bajarê Bilîsê tevi gund û navçeyen wê di bin dagiriya hêzên dewletê de ne.

Ber bi Newrozê re bombebaranen balefiran ji, bi firehi didomin. Di bombebarana 15'ê Adara 1993'an de, xorteki ku ji mîvaniya gundê Şêxcüma vedigeriya, hate kuştin. Gundân dorhêlê li cendekê kuştı Behçet Ekinci xwedî derketin û ew veşartin.

Li Bilîsê û li hemû navçeyen wê, panzer û navgînên leşkeri digerin. Hêzên dewletê li Bilîs û navçeyen wê, dest bi legerinan kîrine û nasnameyên kesan kontrol dikan.

Li aliye din, cerdevanen gundê Sakê ku girêdayîyê Tuxê (Tetwan) ye, terora xwe ya li ser gel dimeşinin. Ev gund, tevi pirek û jînîn xwe ve dest bi cerdevaniye kirine. Gund ji aliye hêzên dewletê ve té parastin.

HAWAR

Dilbixwîn

PKK: Biryar û cesareta mezin

Birêz Kamîran Qeredaxî (rojnamevan û niviskarekî Kurd e, di rojnameya Al Hayat de dixebe), der barê Serok de roja 16'ê Adarê wiha di rojnameya Al Hayat de nivîsandibû: "A. Öcalan geleki bi cesaret bû. Weke ku ne cara yekemîn be wê daxuyaniye pêşkêş bike, daxuyaniyeke wiha dîrokî cesareteke mezin dixwaze. Bi rastî min ew cesaret di şexsiyeta serokê PKK de dît. Lê gelo, wê dewleta Tirk bi ci cesaretî bersîva wê daxuyaniye bide?"

Belê, çavên dînyayê tev li Serok û li roja 17'ê Adarê bûn. Geilo, wê Serokê PKK ci daxuyaniye bide? Wê ci biguhêre? Ci zêde bike, ci kêm bike? Di 17'ê Adarê de gelek tişt dihatin ditin.

Ev baldan û guhdêrî bi serê xwe serkeftinek e, ne tenê serkeftin û hew, cidiyeta biryaren PKK, giraniya PKK di guhertina kefa mezinê de û cesareta PKK di standina biryaran de tîne zimên. Eger berê ji hêla tu kesi ve, ev hêz cidi nedîhate girtin, iro ispat dibe ku PKK aliyeke çareserkirina pirsgirêka Rojhilata Navin e.

Rast e, duxayaniyeke wiha dîrokî cesareteke mezin dixwaze, xurbûna politika û tundbuna bir û baweriye dixwaze, PKK ji berê ve xwediye van taybeti xisletan e. Biryara xwe dide û xwendî lê derdikeve. Li hemberê vê yekê serokên dewletê çiqası hâkim in ku biryaren wiha bidin? Çiqası dîkarin ispat bikin ku xwediye gotinê xwe ne? Girre girran li ser mîqrofonan digotin, "Em e eşqîyan tune bikin" tiştîkî ifade na. Ev 15-20 sal in ku, ev gotin tene tekrarkirin; encam: Têkçûna dewletê û firehbûna tevgera rizgariya netewya Kurdistanê ji hêla leşkerî, abori, siyasi, diplomasî ve ye.

Beri ku Serok di 17'ê Adarê de li pêşîya bi dehan rojnamevan û niviskaran daxuyaniya xwe pêşkêş bike, rojnameyên Bab-i Ali weke her carê dest bi zimandirêjiya xwe kirin. Tiştîkî nû neanîn zimên, gotinê xwe yên salen derbasbûyi tekrar kirin. Nivîsên di dîsketên Newroza 1992'yan de, derxistine ser rûpelan. Weke serokên xwe, rojnamevanen Tirkan ji, ji çar gotin bêhtir tiştîkî nikarin binin zimên, ev her çar gotin ji, çarsed car in tene tekrarkirin. Edî kesek ne amade ye, lê guhdarî bike.

Serok, roja 17'ê Adarê dengê Partiya Karkeren Kurdistan ku berê kesekî nedixwest bibîhize, gihande hemû mirovahiyê. Li vir em dikarin bi şerfirazî bibêjin ku, PKK rojek guhert. Lê ev rojek (gündem) ji xwe ber nehate guhertin, na! Xebata 15 salan, keft û lefta bi şev û roj, xwîna li ser rûyê zinaran, berxwedana li her der û deverê... ji guhertina vê rojek re bûne navenda tevgerê. Di daxuyaniye xwe de Serok cegermendiya PKK'ê di standina biryaran de wiha anî zimên:

".. Ez ji xwînîrijandinê nefret dikim, geleki ji şer aciz im, di tevgera rizgariya neteweyi de şer ne her tişt e, politika bingeha her tiştî ye. Ev ne cara yekemîn e ku em bang li dewletê dikin, werin em vê meseleyê bi politikayê çareser bikin. Lê nayê, naxwazin werin..."

Li vir ez careke din ji tevayî dînyayê re eşkere dikim, em ji aliyeke ve heyâ 15 Nisanê teqandina silehê disekinîn. Eger dewlet bi rastî ji bo aştiyê amade ye, ez amade me, ji aştiyê baştır tiştîkî nû e. Lê divê were zanîn, sekinandina silehê nayê maneya berdانا silehê. Ji bo ku em xwe biparêzin em mecbûr in silehan bi kar binin.

Eger dewlet bi ser me de neyê, em heyâ 15'ê Nisanê teqandina silehê ji aliyeke ve disekinîn. Dema ku êris werin ser me, ez bawer dikim mafî me heye em xwe biparêzin..."

Mantiqa "Em bi terorîstan re li ser maseyekê rûnanîn" tiştîkî nagîhîne serî. PKK gotina xwe got, wê kî bikaribe gotina dewleta Tirk bibêje: Demirel, Özal, Înönü... lê Sezgîn efendî ku tiştîkî ji tiştîkî fêm nake?

Rapora Neteweyê Yekbûyi rayedarên El Salvador tirsandin

Navenda Nûçeyan- Rapora Neteweyê Yekbûyi (NY) ya der heqê cezakirina súcdarên şerê gerila ú dewleta El Salvador de, ravedarên El Salvador tirsandin. Li gor vê raporê, gelek rayedarên dewleta El Salvador ú hin serokên gerilayîn ji qetliamên dema şer mesûl têñ girtin.

Weke tê zanin di Çileya 1992'an de, bi navberkariya Rêxistina NY, şerê navbera FMLN (Eniya Rizgariya Neteweyi ya Marti Farabundo) ú dewleta El Salvador hatibû rawestandin ú ev şerrawestin li Meksikayê bi peymanekê hatibû belgekirin. Di vê peymana lihevhatînê de reforma erd, demokratikkirina civakê ú girêdayê van xalan, tesfiyekirina hin hêzén dewletê yêñ leşkeri ú guherandina sistema hilbijartînê cih digirtin.

Ji bo pêkanina van xalan, heyeta Rêxistina NY, cezakirina berpirsiyaren súcûn dema cengê anîn rojevê. 120 wezifedarên dewletê ku di nava wan de wezirê parastinê ji heye, ji ber qetliamên dema şer têñ súcdarkirin.

Li aliye din, di sala pêşîya me de tê gotin ku, 5 rêxistinê cihêregê en FMLN wê beşdarê hilbijartînê bibin.

GOTIN

Yaşar Kaya

Apo çi dike?

Rojnameyê Bab-i Alî yêñ bi boyax, iro çend roj in, deng dane hev; hinek dibêjin. "Dê şer teslim bibe". Hinek dibêjin. "Dê şer raweste". Hinek dibêjin. "Dê êdî Apo ne bi şer, bi siyaset û diplomasiyê bixebe". Dengen cur be cur ji rojnameyan derdikevin. Lé belê, tu kes rastiyê nikare bizebîne û bibeje. Ev nêzîki deh salan e, PKK têkoşînê dide. Di nav vî deh salî de, şerê serfirazî ú azadiya Kurdistanê. li nava gelê Kurd û gelên din mîna külîkan vekir. Deng cû dinê, herkes pê hesiya ku Kurd şer dikin. Hinek dewletan ji, alîkarî dane Kurdan. Di vî şerî de li cem wan bûn.

Iro rojekê dinê ye. Apo hesab ú kitab kiriye. Îsal saleke gelek bi buha ye. Meclîsa Neteweyîya Kurdistanê hatiye damezirandin. Êdî wext e mirov êrişke siyasi bike ku neyar nikaribin ji ber wî şixulî rabin. Apo, tiştekî wiha kir û got: "Em ne şerparêz in. Em dikarin dengê gulleyan kerr bikin. Lé divê ew ji bêñ em rûnêñ, bêşer, bêqal ú deng, em bi hev re rûnêñ hertişti bipeyivin. Ev

destdirêjkirina aştiyê ye, ev destdirêjkirina biratiyê ye. Ger hûn ji tiştekî wiha re hene, werin. Lé ku hûn neyên, dê dinya û alem bibêjin: "Bavê min; camêran dest dirêjkirin ji bo aştiyê, we bi destê wan negirt". Hûnê bimînin di zor û zehmetiyê de.

Ev êrîş, êrişkeke gelek bi kar e, dewlemendî ye, diplomasî ye, zanîn e. Lé rojnameyê Tirkan vî tiştî nabînin, wî hesabî nagirin. Çavê wan li siviktiyê ye, çavê wan li virran e. Li gorî me, ev êrîş êrişkeke nû ye. Ev êrîş dikare pêşîya

Meclîsa Neteweyî veke û êdî ji vir û pê ve Meclîsa diplomasiyê, şerê azadiyê û aboriya Kurdistanê bide ser milê xwe û pêş ve bibe.

Meclîsa Neteweyî veke û êdî ji vir û pê ve Meclîsa diplomasiyê, şerê azadiyê û aboriya Kurdistanê bide ser milê xwe û pêş ve bibe.

Newroz avis e. Newroz giran avis e.

Navenda Nûçeyan- Dewleten Amerika yêñ Yekbûyi (DAY) bela xwe ji dewleten ji xwe biçuktir an ji bêhêztr venake. Her sal, ku leşkeren xwe neşîne nava welateki din û çend dever û cihen din bombe neke, sebr û hedan pê naeve.

Ji 30 salan û vir ve, ordiya

Amerika, geh li Vietnamê, geh li Kuba, geh li Nikaragua, geh li Libya, Iraq û somali ye. Bi taybeti pişti hilweşîna Yekitiya Sovyetê, Amerika ev aliye xwe yê dagirker ú işxalker hin ji eşkere kir û rûyê xwe yê impêrialist nisanî herkesi da.

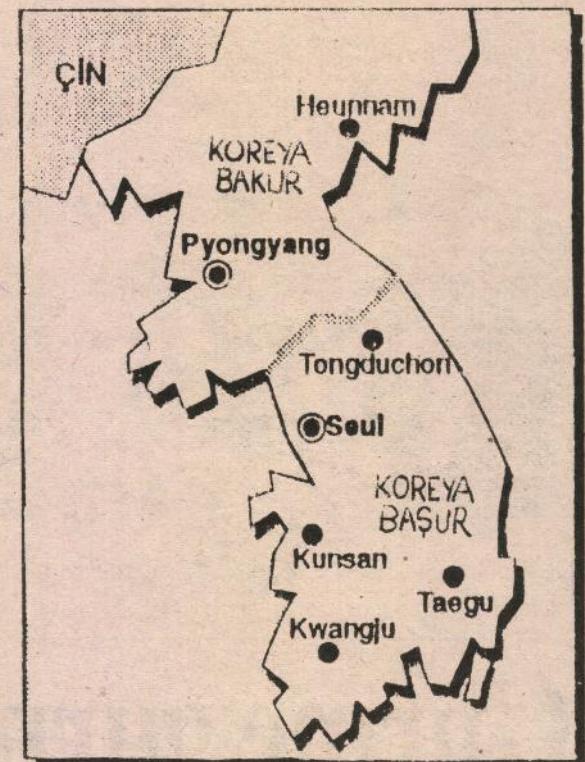
Iro Amerika ji aliyeke ve li Somali li pey listikên qirêj e, li aliye din xwe diceribîne ku li Sîrbistan cih ji xwe re çebike. Van rojîn dawî ji, hazırlîya işxalkirina Koreya Bakur dike.

Li gor nûçeyen ji derive digihijin me, Amerika ji bo ku li hember Koreya Bakur şer bide destpêkirin, li hevalbendan digere û ji niha ve wê dewleta sosyalist tehdidî dike. Amerika, Koreya Bakur

bi xwekişandina ji Rêxistina IAEA súcdar dike.

IAEA, rêxistina dewleten ku li diji çekîn nukleer peymân çekirine ye. Koreya Bakur ji imzê aveti bû peymana IAEA ú qebûl kırıbû ku wê febriqeyen xwe yê

çekan ji teftîş û kontrola pisporen navneteweyi re vekirî bîhêle. Bes ji ber ku Amerika li Koreya Başûr bi navê "Team Sprite" tatbikatên leşkeri li dar dixe û çekén giran li wir bi cih dike, rayedarên Koreya Bakur ilan kirin ku, welatê wan di bin tehdida impêrializmê de ye û ji ber

vê yekê wê dev ji endamiya IAEA berdin û nema derîyen xwe ji teftîşa vê rêxistinê re vedikin.

Vê bîryara hikûmeta, Pyongjan'd Amerika pîr hêrs kir. Niha Amerika ji bo zemîna érişkirina ser Koreya Bakur ji xwe re çebike ketiye nava hewldaneke mezin.

Têkiliya polîsên Alman û Tirk

Navenda Nûçeyan- Roja 10'ê Adarê li bajarê Almanya, Bremenê belavokê bi sernavê "Yekbûna Hilpişkiniya Kemalist" hate belavokê de, té nivisandin ku Newroz cejna Tirkan e; bi xwarina şîrinayı û macûnê tê pirozkirin, ji ber vê yekê pirozkirinê bi awayen din, en teroristan in.

Li aliye din roja 16'ê Adarê 2-3 polisên Alman ji şubeya siyasi, çün Komeleya Çanda Mezopotamya ya Bremenê û der heqê pirozkirina Newrozde, rayedarên komeleye ikaz kirin û gotin ku, di Newrozde tu êrîş ji hêla Kurdan ve bêñ ser sazi û avahiyen Tirkan, wê Komeleya Çanda Mezopotamya mesûl bê ditin.

Wisa tê xuyakirin ku, polisên Alman bi MIT'êñ Tirk re xwedi girêdan û pêwendiyen pîr xurt in.

Newroz zû hat metropolan

Navenda Nûçeyan- Newroz 93'yan isal pîr zû hate Mersin, bajare Tirkîye ya li keviya Behra Spi. Roja 17'ê Adarê, yanê çar roj beri roja Newroze, ev cejna Kurdî Universiteya Cukurovayê ji aliye xwendevanan ve hate pirozkirin. Di Dibistana Bilind a Turizm u Otelkarîtye de neziki 250 xwendevan di Hewsa ve mektebê de ciyiyan u li ber def u zirne li dor a-girê pêxisti u ges, govend girtin, stran gotin u axaftinen li ser Newroz anin zimên.

Di dema şahiya pirozkirina Newroz de, sloganen wek "Biji Meclisa me ya Neteweyî" u "Biji Serok Apo" hatin qirkirin. Şahiya pirozkirine neziki saetek domiya u bêbûyer qedîya.

QETLİAMA HELEPCYE HAT NALETKIRIN

Li Mersine, di avahiya Partiya Keda Gel de qetliama Helepcye hate lanetkirin. Bi rasthatina salvegera 5. a qetliame, li avahiya HEP'ê ya bajêr civinek li hela rexistina HEP'ê ve hate li dar visin. Civina ku ji aliye neziki 100 kesi ve hate guhdarikirin, bi rastwestina rîzdari ji bo şehidên Helepcye dest pê kir.

Serok HEP'a Mersinê Sedat Kalaba, di civinê de li ser qetliama Helepcye bi kurti wiha avivî: "Qetliama Helepcye di diroka mirovahiyê de weke lekeyeke reş

wê bimine u neyê jibirkirin. Ev bûyera ku 5000 mirov te de hatin qetilkirin, di dirokê de we weke şerma mirovahiyê bê zanin. Ta ku li hember kirin qirêj u qetliaman mirov temaşevan u bêdeng biminin, dawîya zilm u zorê ji nayê."

Di avahiya HEP'a Mersinê de, pêşangeheche wêneyan ji hate vekirin. Pêşangeh, pêvajoya hefteyekê wê fi temaşevan re vekiri bimine.

LI STENBOLË NEWROZ

Karkeren ji Su-Ser'ê li hela Yenikapi Newroz piroz kirin. Karker, di hewsa avahiya Su-Ser'ê de ciyiyan u li gor bernameya ku ji aliye Platforma Şoresgeran ve hatibû amadekirin, dest bi pirozbâhiyên Newroz kirin. Li ser navê Platforme nivisek hate xwendin u çend karker li der u dora agirê Newroz helbestan xwendin. Dû re bi yek dengeki mars u stranen bi kurdî gotin u sloganen mina "Dê Kurdistan bibe tîrba faşîzmê" u "Biji Newroz" avetin. Livbaziya karkeran bi serfirazi dawi le hat.

LI EDENÊ SENDROMA NEWROZ

Hêzên dewletê ber bi Newroz ve, li Edenê dest bi girtin gîrseyî kirin. Li taxen ku Kurd le dijin operasyonen xwe sifît kirin u 6 jê xwendevan, muxtarek, 5 za-

Li Eskişehirê 60 xwendekar hatin girtin

rok tevi hev neziki 100 kesi hatine girtin.

Der u dora taxen Kurdan bi panzer u leşkeran hatine dorpeçkirin. Ji jor ve ji firokeyen leşkeri kontrolan pêk timin.

LI İZMİRÊ POLİS ÉRİŞ KIRIN

Polisén girêdayî Emniyeta Izmirê, erîsi ser meşa Newrozê ki-

rin. Roja 18'ê Adarê, li taxen Gümmüspala u Yamanlar, neziki 2 hezar kesi ji bo pirozkirina Newroz, meşek li dar xistin. Polis erîsi ve meşek kirin, 15 jê gîran, neziki 100 kes birindar bûn. Polisén Izmirê 65 kesi ji girtine binçav.

NEWROZ XWE GİHAND ESKİSEHİRÉ Jİ

Roja 17'ê Adarê, li Eskişehirê

xwendevanen Universiteya Anatolu, li Kampusa Yûnus Emre, ji bo pirozbâhiya Newroz civîyan. Polis erîsi ve civinê kirin u neziki 60 xwendevan girtin binçav. Xwendevanen Universiteya Anatolu, ve erîsa polisan bi daxuyaniyeke protesto kirin u hikmetê bi durutiye súcedar kirin ku digotin, dê herkes bi serbesti Newroza xwe piroz bike.

NEVRUZUMUZ KUTLU OLSUN

Newroza polisan

Dewleta Tirk, ji bo Newroz ji maneya wê dûr bike, li gorî ditinê xwe şevan amade dike u bi afişan di bin navê pirozkirina Newroz de propagandaya xwe dike.

Li Mersine ji, polisen girêdayî Emniyeta Mersinê ji bo pirozkirin(!) Newroz afişan amade kirine u li taxen ku Kurd le dijin li di-kanen esnafan belay kirine. Ev afiş li hemû kuçe u kolanen ji bi diwanan ve danine. Li ser afişe nîvisa "Newroza me piroz be" heye u di wêne de ji, li ser xariteya Tirkîye, Laz, Çerkez, Azerî, Efrî, Tirk u Kurd di dilanê de hatine temsilkirin. Di binê afiş de ji, nîvisa "Bila li welatê me tu kes nemire. Em bibin welateki ku mafê jiyanha herkesi hebe u em bextewar, azad u wek bira bijin" heye. Lî, li ser afişe imzeya tu sazi u kesi tune ye.

Eyni afiş, li Ruhayê ji hatine belaykirin. Li kuçe u kolanen Ruhayê ji, polisan bi destê xwe ev afiş li diwanan xistine.

'Emê ji îro pê ve di nav gelê xwe de bin'

Navenda Nûçeyan- Heyeta Partiya Keda Gel (HEP), di navbera 3-13'ê Adara 1993'an de li Kurdistanê geştek li dar xist. Heyet li gelê bajar u navçeyen Kurdistane geriya, li halê gel pîrsi u dawi geşt li Diyarbekirê bi daxuyaniyeke çapemeniyê qedîya.

Heyeta HEP'ê li Amedê u navçeyen wê Farqin, Hezro, Licê, Qulp, Piran, Erxani, Çinar, Bismîl, li Mîrdin u navçeyen wê Şemrex (Çiyayê Mazî), Dêrik, Qoser, Nisêbin, Midyad u Kerboran, li Şirnex u navçeyen wê Cizir, Silopi, Hezex, li Batman, Sêrt u navçeyen wê Mîsîre (Kurtalan) u Hewel (Bâykanê) gerên lêkolinê li dar xistin.

Di Cemiyeta Rojnameyanen Herêma Rojhîlatê Başûr de (Güneydoğu Gazete-ciler Cemiyeti) bi navê heyeta HEP'ê mebûsê Müşê M. Emin Sever, li ser lêkolinê xwe daxuyaniyeke xwend. Di daxuyaniye de di-

tinên heyetê wiha tîne zimên: "Di dema lêkolinê me de, pirsgirêka parastina ji-yana gel dikeye pêşîya hemû pirsgirêkan. Gelek bajar u navçeyen ji her aliye ve di bin zilm u zor u pêkutiyê de ne."

M. Emin Sever belisa xerakirin u şewitandina gundan-dike u balê dikişine ser dibistan u kargehêن ku dewletê kirine weke qerargah. U daxuyaniye xwe wiha didomîne: "Cinayetên kontrgerila dom dîkin. Di dema gera me de, me tespit kir ku, 5 mirov winda bûne u di nava van kesen winda de, cendekê yeki tenê hatiye ditin.

Lêzimên wan kesen winda dibêjin ku ev cinayet bi destê hêzên dewletê têne kirin. Li gor çavdêri u intibayen me, dewlet van cinayetan weke şerê PKK-Hizbullah nişan dide, lê tê zanin ji bi destê kontrgerila pêk têne.

Li herêmê bi navê hiqûqê tiştek nema ye. Otoriteya sivil bi keri tişteki nayê. Hêzên ew-

lekár en dewletê, gelê Kurd weke dijmin dibinin."

M. Emin Sever daxuyaniye xwe wiha diqedine: "Gelê Kurd, ji 2600 sal berê ve ve cejna xwe piroz dike. Lî belê gel tewra dewletê nizane. Lewre rayedarên dewletê weke her car beyanen dijber di-din. Wê gel çawa ji Demirel, ji Sezgin, ji Ünal Erkan yan ji Mustafa Malay ku ji wezifeyê hatibû standin, bawer bike?

Dewlet weke her sal, disa senaryoyen qetliaman amade dike. Lî belê dewlet çiqas haziriyyen qetliaman bike ji, dê Newroz ji aliye gel ve, weke roja astî u biratiye piroz bibe. Li ser ve yekê rayedarên hikmetê gerek e tewren xwe yê rasti deynin-holê. Lewre di Newroz de xwin birije wê berpirsiyarê ve xwinê dewlet be.

Emê ji iro pê ve, di nav gelê xwe de bin. Em raya giştî u saziyên demokratik ên dînyayê ji vedixwînin Kurdistanê u em dibêjin bila gelê Kurd bi tenê nehêlin."

Abdurrahman Durre (Muftiyê kevn) li ser rojîyê û cejna Remezanê dîtinê xwe nivîsî

Rojî û Cejna Remezanê

Beriya her tiştî, divê em vê rastiyê rind fêm bikin û bîzanin ku, dinê islamê her wekj hemû dinên heq li hember zilm, zor, bêwijdanî, hoviti û bêexlaqî ye. Armançen hemû ibadet, ferman û qedexeyên (emr û nehyên) wê ji, pêkanina kar û fêdeyên mirovatiyê ne. Hînkirina xûyên qenc û terkkirina tiştîn neqenc û xerab in. Çekirina edalet, wekheviti, caméri, paqiji û insanetiyyê ne. Jixwe bêjeya islamê ji, di zimanê Erebi de, bi maneya seridânîna ji heqî, qenci, rasti, aşti, hêsanîti û selametiyyê ye.

Hezreti Muhamed, di he-diske (gotineke) xwe de, wiha ferman dike: "Musulman ew kes e ku, mirov ji dest û zimanê wi zeraré nabînin". Yani, musulman tu kesi naçşînin, tecawuzi mafîn tu kesi ji nakin. Li gori vê qaideya islamê, ew ên ku tecawuzi maten kesen din dikin, musulman, nayen hesabê. Herweki ew dev-musulmanen dilxilt û cena-werên barbar ku tecawuzi gelê Kurd, welat û azadiya wan kirine, hemû heq û hi-qûqen wan ên insani, civakî, çandî, neteweyi û demokratik ji wan xesb kirine, stan-dîne û inkar dikin û hê û hê ji vê bêdadi, nemirovati, hoviti û barbariya xwe ya qirêj didominin, bi ser de ji dibêjin, em musulman in ku di nezera islam û pêxem-bere islamê de, ew hem ne musulman in, hem ji ne mirov û camér in; zalim in, vi-rek û minafîq in û Quran li wan lanetê tine.

Bi rasti ji, dinê islamê, dinê edalet û wekhevitye ye, dinê aqil, mantiq û wijdanîye ye, dinê caméri û insaniyetê ye. Hemû ibadet, emr û nehyên wê ji, ji bo kar û menfacten mirovatiyê ne, hînkirina exlaq û xûyên qenc û baş in. Rojigirtin, yek ji himen islamê ye. Pirr bi rûmet û giring e. Di salê de mehekê li ser musulman ferz e. Quran, der heqê meha rojîyê de, di sûreta Beğere ajetta 182'an de, wi-

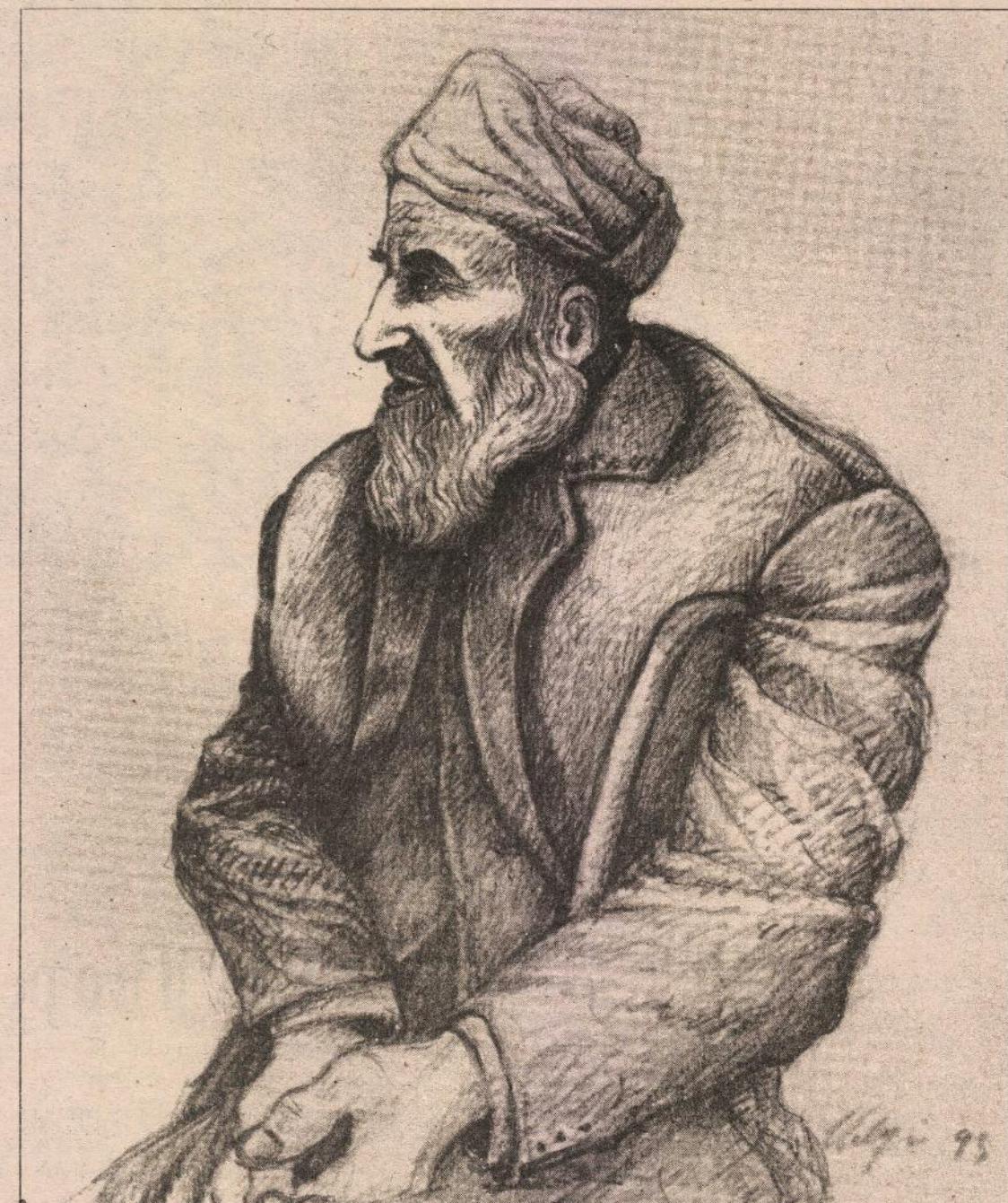
ha ferman dike: "Geli ba-wermendan; herweki din-darén beriya we rojigirtin li ser we ji ferz bûye ku hûn bi wê bêne parastin (ji qirêjayî, kirêti û neqenciyân pak û paqij bibin). Meha Remezanê ku Quran tê de nazil bûye, hidayet û nişanên hidayetê ne. Ki ji we bigihije wê mehê, divê rojî bigire. Kesen ku nexwê bin, rêwi bin, an ji nikaribin bigirin, bila vê mehê negirin, paşî ku karibin bila bigirin. Xwedê zori û zehmetiyê ji we re naxwaze, reheti û hê-santiyê dixwaze."

Li gori vê ayetê, rojî li ser kesen nexwê û rêwi ne ferz e ku di vê meha Remezanê de bigirin. Pişti ku sax bûn û ji rewîtiyê vege riyan mala xwe, bila bigirin. Ew kesen ku nikarin bigirin, bila negirin. Xwedê tadayî û zorayı li kesi nake. Madem nikarin (mina mirovên kal û pir, an ji mirovên laşen wan zeyif) bila negirin. Lî divê ji bedelê her rojekê ve fidyeyek bidin. Fidye ji ew e ku mirov zikê yeki birçi têr bike, an ji hînek pere bidê ku ew ji bo carekê pê zikê xwe têr bike..

KAR Û FÊDEYÊN ROJİYÊ

Hezreti Muhamed dibêje ku: "Rojî mortal e". Yani çawa ku mortal mirovan di-parêze, ji derb û lêdanî muhafize dike, rojigirtin ji, wilô mirovan ji gunehan û nexwêşinan diparêze. Se cejn û şâhiyên rojîyê hene. 1-Her evara ku mirov difitire. 2-Roja cejna Remezanê. 3-Roja qiyametê ku şahiya heri mezin li wê rojê ye.

Hezreti Muhamed, di he-diske xwe ya din de ji wiha dibêje: "Ew kesê ku gotin û kirinên neqenc û nebaş ne-

terikine, ihtiyaciya Xwedê bi tibûn û birçibûna wi tune ye". Yani, rojîya wi ne meqbul e û dirust nabe. Divê ew kesê bi rojî be, gotinên neqenc û kirêt nebêje, tiştîn dij, pis, gemar û neqenc ji neke. Çawa ku zikê xwe ji xwarin û yexwarinê di-

pirxwarin û vexwarinê di-parêze, perhiz dide kîrin.

3-Ji tesira adet û hinbü-nan neqenc, dij û pis di-parêze.

4-Zori û zehmetiyên tibûn û birçibûne bi bira mirov tine, şefqet û dilovaniya mirov, li hember ti û birçiyan tine. Alikariya feqîr û belengazan teşviq dike.

5-Şehwet û arzûyên laşî û bedeni gem dike, dizgina wan dide destê aqil, hiş û mantiqê.

6-Cesaret, ezim, irade, sebir û tehêmûla mirov qawi dike û bi vi awayi ji, li hember neheqi, zilm, zor, tecawuzen zaliman amade dike.

7-Mirov, ji riyakari û sextekariyê dûr dike.

Riyakari û sextekari dike ve hemû ibadetan. Lî di rojîyê de mimkun nabe. Lewre tiştîki bi dizi ye. Ji bili Xwedê, kes pê nahese ku tirsa Xwedê û rasti nebe, mirov dikare bi dizi nan û av bixwe û vexwe, tu kes ji pê nahese. Ji ber vê yekê ji, rojî ibadeteke pirr mezin, pirr piroz û hêja ye.

Rojîya Remezanê, li hemû musulmanan, bi taybeti li xwendevanen me yê hêja piroz û bimbarik be. Cejna Remezanê û cejna Newroz û azadiya gelê Kurd ji piroz be. Gelek cejn û Newrozan bibinin.

Ez venagerim Tirkîyê, lê ezê
Tirkîyê vegerînim û veguherînim.

Abdullah Öcalan

Pêxwas (Kırık) Newrozê cawa pîroz dike?

Kê çi pekand?

Di vê hefteya kû me li pey xwe hişt de, tiştên pîr balkêş qewimin û hatin gotin. Dîtin û gotinê xerib ku mirov şoke dikin ji devê hin kesan derketin.

Li temamî Tirkîyê helwesta PKK'ye ya ber bi sillî ve, di rojevê de bû. Li ser helwest û tewra Apo, ji her mejiyi fikreke cihêreg carna ji komik derdiket.

Hemû niviskarên quncikan û manşetên rojnameyan tenê li ser gotinê Apo disekinin.

Me ji, ji gotinê rayedar û niviskarên Tirkîye hin ên balkêş tesbit kirin: Binêrin berpirsiyaren dewletê û yên çapemeniya Tirk çiqas di-

pekinin û Ismet Sezgin çiqas "kûr" difikire.

"Mesaja Apo listika CIA ye"

"Apo bila dev ji çek berde û were Refahê"

*Serokê Giştî yê Partiya
Refahî Erbakan*

"Bi eşqiyayan re ji bo bazarê em rûnanîn, bila werin xwe bispîrin edaleta Tirk a serbixwe"

*Wezirê Karê Hundir
Ismet Sezgin*

"EZ wijdanê xwe dikim balgiv û li ser radizêm. E-dalet karaktere min e."

*Serokê Mêhkema
Qanûnî Bingehin
Yekta Gündör Özden*

"Hedana Apo di nava kincen sivil de nedihat, dikira bireve here kincen xwe yên sivil derxe û yên leşkeri li xwe bike"

Can Dündar

"Ku Apo were Tirkîyê, wê bê girtin"

Ismet Sezgin

"Apo, ewçend jî ne xwedi şexsiyeteke karîzmatîk e, yên dora wî zêde wî mezin dikin, li nik wî napeyivin û çixare nakişinîn."

*Rojnameranê Sabahî
Cengiz Çandar*

"Ji hemaliyê bigirin ta fi-raqşotiyê, di her warî de ez xebitime û hatime vê sêre (gihanekê)."

Ahmet Özal

Di hejmarên pêşıya me de

✓ Bi Seydayê Tirêj re hevpeyvin

✓ Proja GAP'ê ci ye?

✓ Di warê literatûrê de pînuske tûj: Ibsen

Dilbixwin

Bîrivanâ Dêrsimi

Gavan Koçer

✓ Bi rewşenbirên Kurd û li Şamê re hevpeyvin

✓ Rêşan (Çirok)

Fener Rojbiyani

✓ Hozanvanê mezin Osman Sebri li ser Welat helbestek nivisi

✓ Bi Ozan Şemdin re hevpeyvin

✓ Avêstay Zerdeş (Sôrani)

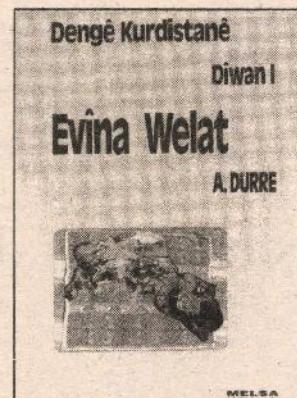
✓ Helbestvanê Kurd Ahmed Arif

✓ Apê Müsa'y enbazê xo di

Ehmed Şerifi

Ziya Şeker

Koyo Berz

Navnîşana Xwestinê:

Nuruosmaniye Cad.
Atay Apt. No: 5 Kat: 3/3
Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 512 29 17

TÎR

Musa Anter

Ziman xelas û rêvekirina azadiya miletan e!

Ferhad Abas welatparêzekî Cezaîrî bû. Heta ne welatperwer tenê serokê wan bû ku xwe ji bin zilm û tadeya Fransa derxin. Hikûmeta Fransa di heqê Ferhaq Abas de gerara idamê da, yanî ku wê wî li dar xin. Ferhan Abas reviya çû Sovyetê li Moskovayê konfransek "xudbak" da û ji xelkê Ûris re got mêze çawa zilma Fransa ji we re ifade bikim. Mesele herî qenc ev e. Binêrin ez Ferhaq Abas im qehremanê millî yê Cezaîrê me û Erebim. Lê Fransa ewqas zilm li me kiriye ku ez nizanim bi Erebî nîha ezê xeberdana xwe bi Frenswî ji we re bibêjim. De ka îca em vê dîlokê bînin ser Kurdî ya xwe. Bi sed salan ne Fransa birayêne me yên musulman timamê paş de hiştine û yesax kirine zimanê me ku em karin bibêjin nan û av jî hîn jî baş e. Mêrika digotin zimanê Kurdî ji xwe ji binî de tune ye. Lê kir nekirin, çênebû talî gotina wan wek şeqamê li ser çavêwan ket.

Ji ber vê yekê di rojnameya Welat de peyv derdikevin ku miletê me bi rehetî fêm nake. Ev nefêmkirin jî ne súcê me

ye, súcê neyarêne me ye. Car din jî baş e ku me bi ya wan nekir, me negot Kurdî tune ye, ev tiştê ku heye jî bi Erebî, Farisî û Tirkî ye.

Lê îro elhemdülîllah xortên Kurdish şiyar bûne, bi serê malê xwe girtin, dinêrin ku malê wan ji xelkê hema çêtir û meqbûltir e. Ziman û ilmê Kurdî entîke ye, yanî gelekî bi qîmet e. Carna li camiyekê û yan li malna parçeyek xalîça kevin tê dîtin berberî xalîceke Ispartayî bi qandî Silêman Demîrel mezin e. ji ber vê yekê xwestek û rica me ew e ku, bedêla xortêne me ku ji bo xarsoniya li Antalya û Îzmîrê pirsên bi İngîlîz xwe hîn bikin bila çend pirsên me yên ku nayêne zanîn bi Kurdî lê, eslê wan Kurdî nehatine jîbîrkirin bi tebê be jî xwe hîn van pirsan bikin. Ma emê çîma bi Erebî, bibêjin huriyet yan bi zimanê Ewrûpiyan bibêjin liberalîte. Ma çîma bi zimanê xwe em nabêjin azadî û serxwebûn. De ka hema em bibêjin di riya Xwedê de azadî xweş e yan huriyet û liberalîte? Belkî bi Fransizan liberalîte û bi Ereban jî huriyet xweş be, lê çîma wê bi me Kurdish azadî ne xweş be?

Ev nivîsar hûn bizanîn min bi ci manê nivîsi? Na min divê ku xortên Kurdish berî hemû tiştî hîn zimanê xwe bibin. Hûn zanîn ku ziman xelas û rêvekirina azadiya miletan e.

Navenda Nûçeyan- 21'ê Adarê roja neteweyi ya gelê Kurd û gelên bindest û Rojhilata Navin, li Kurdistanê, Tirkîye û Ewrûpa bi rengeki ji hemû deman surtir û bi hêzîr tê pirozkirin.

Ev roja ku ji aliye gelên bindest ve, weke sembola li ber zilm û zorê serirakirin te zanîn û ji 2 hezar salan zedetir e bi agir, bi kêt û şahi, bi govend û stranan, bi serbesti, an ji bi kote hatiye pirozkirin, di sala 93'yan de weke roja destpêka serxwebuna Kurdistanê di rojeva dînyayê de cihe xwe digire û tê pirozkirin.

Cejna Newrozê ku bi destpêkirina şerê gerilayen ARGK'ê, bi awayeki xurtîr û berfirehtir tê pirozkirin, di sala 92'yan de, hemû gelê Kurd rakir ser piyan. Lî Newroza 93'yan, ji ya 92'yan ji berfirehtir, geştiir û bi hêzîr xwe nişan dide.

Ev roja ku heta beri tékoşina PKK'ê, tenê wêk roja şahi û kête dihate pirozkirin û ji wateya xwe ya esas pîr dûrketi dihat li daxvîtin, ji tékoşina PKK'ê û vir ve, edi tenê ne mina roja kêt, şahi û govendê ji maneyen xwe yen siyasi dûrketi, lê mina roja serhildan, berxwedan û taleben siyasi û neteweyi edi hate naskirin.

Tékoşina neteweyi ya çekdari, bi xwe re şerten nû dêrxistin hole û imkanen fireh afîrandin. Van şerti û imkanen nû, bûn destpêka demeke cihêring. Hem hêza gerila zede bû, hem ji zanîna neteweyi di nava gelê Kurd de belav bû û pêl da. Li aliye din bi hêzbuna gerila û ji nû ve şîyarbunga gelê Kurd re, dewleta Tirk a dagirker qels bû, nikare weke

berê zilm û zora xwe bidomine û mecbûr ma bi paş ve gav bavejê.

Tékoşina Kurd a neteweyi, di van salen dawi de, tenê ne di warê çekdari, lê di yên siyasi û çandi de ji pêşveçûnên giring û berbiçav bi xwe re bilind kir. Bi taybeti, bi avakirina Meclisa Kurd a Neteweyi re, di sala 93'yan de tékoşina gelê Kurd a bi pêşengiya PKK'ê dimeşe, xwe gihande hemû deveren ku Kurd le dijin. Li hemû Kurdistanê li gelek bajarên Tirkîye û li Ewrûpayê faaliyeten pirozkirina Newrozê ji 15'ê Adarê ve dest pêkirin û bi festival û şahiyen cur be cur li hin deveran wê heta 10'ê Nisanê dom bikin.

Tê xuyakirin ku, ev cejna ku heta beri çend salan zede nedihat zanîn, di sala 1993'yan de wê ji aliye hemû dînyayê ve bê naskirin.

TEWRA DEWLETÊ

Di Newrosa isalin de, tewra dewletê ne zelal e. Der heqê xwepêşandanen Newrozê de, dewlet çi difikire û li hember piroziyan wê çi bike ne kifş e.

Rayedaren dewletê ji, di vê mijare de bi temami li hev nakin. Ji devên rayedaren Enquerê û yên Amedê gotinê cihê û dijber derdikevin. Herçiqas, piştî daxuyaniya Ocalan û şerrawestine, tewra hemû rayedaren dewletê ji berê nermtir bûbe ji, disa ji gotinêji deve wan dertén, bi temami hev nagrin.

LI EWRÜPA MEŞ Û XWEPÊŞANDANEN BERİ NEWROZÊ

Gürseyek ku ji hezari zedetir, li bajarê Swêdê Stocholme, di 16'ê

dike ku, ev platform ji herkesi re vekirî ye û herkesê ku ji xwe re dibêje ez însan im em wan daweti Réwîtiya Aştiyê ya Diyarbekir dikin.

Platform ji van rêxistinan pêk tê: Komeleya Mafén Mirovan Şaxê İzmîrê. Rêxistina bajarê İzmîrê ya RP (Partiya Refahê), Komeleya Dijberen Şer, Partiya Keda Gel (HEP), Partiya Yekitiya Sosyalist (SBP), Belediye-İş (6. nolu), Yol-İş (3. nolu), TÜM-SAĞLIK SEN, TÜM-BEL-SEN, TARIM-SEN, PETROL-İŞ Şûbeya Ali Ağa, TÜM-BEL-SAN, TÜM-TIS, ÖZ-DEP, Kovara Deng, Weşanxaneya Komai, Kovara Özgür Halk.

Di van şerti û imkanen nû de, Newroza 93'yan weke ejneke bi

Ji Îzmîrê ta Amedê rêuwiya aştiyê

Li bajarê İzmîrê bi pêşengiya komele, parti, rêxistin û hin kovarêne pêşverû Platforma Aştiyê ya İzmîrê li dar ket. Platforma Aştiyê ji bo çûyîna Amedê ji, bi navê "Rêwîtiya Aştiyê" bernameyekê amade kir.

Platforma Aştiyê, bi daxuyaniyeke niviskî armanca damezrandina platformê diyar kir. Di daxuyaniya niviskî de tê diyarkirin ku, armanca vê rêxistinê rîlibergirtina girtin û qetliamân girseyi, di cih de tespitkirina bûyeran, agahdarkirina raya giştî û rawestandinê şerê qirêj e.

Platforma Aştiyê, ji gelek dorhêlan hatiye cem hev. Platforma di daxuyaniya xwe ya niviskî de diyar

Adarê de meşyan. Meşyan ji jî û zarokan pêk haribûn. Ev meş bi pêşengiya YJWK (Yekitiya Jinên Welatparêzen Kurdistan) li dar ket.

Meş li qada Sergelstorg bi pêşaniya govendê dest pê kir û li ber derê Parlamentoya Swêdê hâte qedandin.

Heyetê ku ji du zarok, du jî û mîrek pêk hatibû, ji aliye Serokê Komisyon Karê Derve Prof. Daniel Tarschys ve hate qebulkirin. Heyet daxwaziya dari-zandina berpîrsîvaren qetliamî Helepciyê, xebatkirina li diji qetliamîn Komara Tirk û rawestandina alikariya leşkeri ya ji bo Tirkîye, kirin.

Li ser van daxwaziyan Tarschys, da xuya ku ew ji li ser wan daxwaziyan radiwestin û komîen wan ên ku bi taybeti li ser pirsgirêka Kurdi xebatê dikin he. Tarschys, bi bir anî ku, sala çûyi di civîna Konferansa Ewrûpa de vê pirsgirêka anîne rojevê û di buharê de wê meseleya Kurd bîbin rojeva Neteweyen Yekbûyi.

MEŞA LI NORWECÊ

Di 16'ê Adarê de Kurden ku li Norweçê dijin, li bajarê Oslo meşyan. Ji sed kesi zedetir mirov besdar bûn. Meş saet li derdora 13.00-14.00 çebû û radyoya NRK ku radyoya Norweçê ya hevî mezin e, 8 deqiqe cih da vê livbaziye.

Meş li ber derê Parlamentoya Norweçê qedîya. Heyetek bi serokê parlamentoye û bi berpîrsîvarê karen derveyi ya Partiya Karêker re tevi dosya û dokumanan

heyditinek pêk anîn. Dosyayen bi xwe re dan wezirê karê hundirin û hemû sekreteren partîyan. Dosya û dokuman li ser rewşa Kurdistanê û kirinê dewleta Tirk in.

LI ALMANYA ÇALAKIYÊN SIYASÎ

Li Almanya, li bajarê Berlinê, Komiteya Malbaten Kurd di navbera rojén 13-18'ê Adarê de, gelik çalaki pêk anîn. Komiteya Malbaten, bi konsolos, rîsistin, weşan, parti û sendikayan re têkili danin, der baren kirin û çespinen dewleta Tirk de ew agahdarkirin. Ji aliye din ve ji, hin daxwaziyan ji wan kirin.

Komiteya Malbaten, bi konsolos û dewleten Koreya Bakur, Kuba, Qibrîs, Danimark, Yewnan, Awusturya, Norweç, Hollanda û Bulxaristan re, têkili danin û desteka wan ji bo rîlibergirtina kirinê Komara Tirk xwestin. Derbarê rewşa Kurdistanê de ji ew haydar kirin.

Li aliye din Komiteya Malbaten, bi partîyen siyasi yen Alman re ji, ketin têkiliye û ew daweti Kurdistanê kirin. Partiya PDS/LI (Partiya Sosyalistên Demokrat, ji Listeya Cep) wê di roja 19. 03. 1993'yan de heyetekê bisine Amedê. SPD (Partiya Sosyal-demokraten Alman) ji soz da ku, wê piştî Newrozê heyetekê ji bo ligerin û vekolinan bisine Kurdistanê tanê.

Heyet weki din seri li rojna meyên rojane, TAZ, FR, ND û kanalên televizyonan SFB û ZDF ji dan. Ev çalakiyan ku ji aliye Komiteya Malbaten Kurd ve ten kirin, hin ji didomin.

Li Amedê Newrozê zû dest pê kir

Li hin deveran hîna çar pênc roj beri 21'ê Adarê Newroz şahi û govendên Newrozê xwe nişan dan. Yek ji van deran ji Amedê ye.

Ji 18'ê Adarê, serê sibehê ve, ji bo pirozkirina Newrozê gel di si-kak û kolanan de dest bi govend û stranen Newrozê kir. Li Taxa Bağlar, komek keç û kur tekelek şewitandin û li dor agirê wê yê gurr govend girtin û sitirin. Di dema govend û halan de, sloganên wek "Biji Serok Apo" avetiñ û di nava sikakan de belav bûn. Saet li 9'ê si-behê, xwendevanen Liseya Atatürk, ya Melik Ahmet tekel şewitandin û bi govend û şahî dest bi pirozkirinê kirin. Bi mudaxeleya polisan şer di nava xwendevan û polisan de derket.

Polişan ew dan ber jopan. Xwendevan ji kevir avetiñ polisan û dawî gelek xwendevan hatin girtin.

Ji bo 25 rojan şer sekinî

Navenda Nûçeyan- Serokê PKK'ye Abdullah Öcalan, roja 17'ê Adarê li Lubnanê, li Gelye Bekayê li hoteleke gundê Bar-Elias, li rû çapemeni û televizyonen Tirk û navneteweyi daxuyaniya serrawestinê ilan kir. Di civina çapemeniyê de Celal Telabani ji, li teniştä Öcalan rûnişt û civin bi van gotinê Celal Telabani dest pê kir: "Em iro li vira amade ne, ji bo şahidiya buyereke giring a diroki. Em bi mebesta dostanî û biratiya hezar salan a gelê Kurd û Tirk li vir hazir in". Pişti van gotinan, Celal Telabani dora gotine da Abdullah Öcalan. Öcalan di destpêka axaftina xwe de da xuyan ku, ji 20'ê Adarê ta 15'ê Nisanê serrawestinê ilan dike.

Serok Abdullah Öcalan, gotinê xwe wiha domand: "Gele Tirk û Kurd li ser qedera gelên Rojhilate pîrî tesir kirine. Di ve dema giring de ku em tê de dijin, hinek ji bi teysiyeen Mam Celal min pêwist dit ve civinê li dar bixim."

Me nedixwest em pirsgirêkan bi darê zore çareser bikin. Lé politikayen inkarkirina nasnameya me, em anin ve nuqtayê.

Serhildan û berxwedana gele Kurd di ve buharê de gîhişîye radyeyeke giring. Dewleta Tirk idia dike ku, PKK dixwaze ve New-

Di daxuyaniya çapemeniyê de Serokê YNK'ê Celal Telabani ji li ba Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan rûniştibû.

roze veguhîne serhildaneke çekdar. Li hember ve idiaya wan teqandina silehan em ji aliye xwe ve disekininin.

Ez ji xwinrijandin nefret dikim, gelek ji ser aciz im, di teygera rizgariya neteweyi de şer ne her tiş e. Ev ne cara yekemin e

ku, em bang li dewleta Tirk dikin û dibejin werin em ve meseleye bi politikayê çareser bikin. Lé nayen. Li vir ez careke din ji tevayê dînayê re eşkere dikim, em ji aliye ve heya 15'ê Nisanê teqandina silêhe disekininin. Eger dewlet bi rasti ji aştiye re amade ye, ez ama-

de me. Ji aştiye baştir tiştek tunc, Li divê were zanin, sekinandina silêhe nayê maneya berdanâ silêhe. Ji bo ku em xwe biparêzin, em meeber in silêhe bi kar binin. Eger dewlet bi ser me de neye, eme silêhen xwe heta 15'ê Nisanê neteqin. Dema ku eriş werin ser

Kê ci got

"Pewist e hikümet guh bide pêşniyara Apo."

Abmut Türk Seroki HEP'ê yi Giştî

"PKK rëxistîneke endahixwaz nin e" *Mahir Kaynak Serokê MİT'ê yi Kevîn*

"Ev rastîyeke eşkere ye ku, teygera PKK'ê edi ne tenê buyera çend hezar gerila ye. Hereketekî ku bi Serokwezirê dewleta Tirk "Divê em realiteya Kurd qebûl bikin" bide gotin, bi awayekî ekere li meydane ye."

Güneri Cıraoglu

"Ji dema ku ev pirsgirêk bikeve platforma siyasi we kare Tirkîye hin dijwar

tir bibe. Ji ber ve yekê, pewist e Tirkîye ji bo ve pirsgirêk modelen çareserkinê yên insanî û siyasi amade bike."

Ertnîgrul Özkok

"Ger realiteya Kurd hebe, iro buyera PKK'ê ji heye."

Hadi Uluengin

"Di her hal û kari de, Öcalan bi ve manewraya xwe, li hember Tirkîye, pişti têkoşina warê leşkeri, di cepheye raya giştî de ji raperineke giring dide destpêkirin. Giringiya têkoşina di vi wari de, di roja me de, ji ya cepheye leşkeri ne hindikir e."

Sedat Ergin

Temaşekirina Apo ji Batmaniyan re qedexe ye

Hêzên dewletê, ji dema ku di televizyonê de programek li ser PKK'ê hebe û Abdullah Öcalan derkeve televizyonê, ceryanen Batmanê dibirrin û nahêlin Batmani li televizyonê temaşê bikin.

Roja 18'ê Adarê di hemû qanalên televizyonen Tirkî de, nûce û bernamayen li ser banga Abdullah Öcalan a aştiye hebûn. Abdullah Öcalan, di civina çapemeniyê ya li Beyrûdê, da xuyan ku ji bo riya aştiye vebibe, dê 25 rojan çekan rawestinîn. Lé hêzên dewletê nehiştin ku Batmani li van nûce û bernamayan guhdari bikin û ceryanen Batmanê birrin.

Demek berê ji, nehiştibûn ku Batmani li bernamaya 'Kirmizi Koltuk' temaşê bikin û ceryana bajêr birribûn. Lewre, ev program li ser hizb-i kontra û têkiliyê wan en bi dewletê re, hatibû amadekirin.

'Soreşa Kurdistanê heqîqetek e'

Bi peşengiya "Dagîreik Halk Bilimi Araştırma ve Yaygınlaşdırma"ye ve panelek bi nave "Li Tirkîye û li dînayê sovenizm" li dar ket. Panel li bajare Enqere, di salona Miduriya Giştî ya Réyan de pêk hat. Beşdaren panelê Yalçın Küçük, ji kovara Gerçek'e Mustafa Yalçiner, Aydın Çubukçu û Mihri Belli bûn.

Hemû panelist li ser peyya sovenizmê sekinin û dan xuyan ku, tu gel ter paqîj, nin e. Lé belê, di dîle tu gel de, pisiti li kireti nin e. Hemû pisiti, nepaki û dijminti ji bin sere hezen serdest derten. Panelist li ser rengê soreşa Kurdistanê ji, rawestîyan û pistgiribuna xwe ji bo têkoşina gelê Kurd diyar kîrin.

Yalçın Küçük da xuyan ku, soreşa Kurdistanê şoreşa Tirkîye ye. Panelist Mihri Belli ji da xuyan ku, heta neteweyâ Kurd serbixwe nebe, neteweyâ Tirk ji get şerbixwe nabe.

Di dawîya panelê de, Mustafa Yalçiner ve peyyinê kir û panelê qedand: "Di ve panelê de fîrek müsterek derket hole ku ew ji ev e; 'Şoreşa Kurdistanê heqîqetek e'. Peywîra her şoresger û sosyalisti ew e ku piştgiriya ve şoreşa bike".

Navenda Nûçeyan- Rojnameger, xebatkar û nûçegihanen Özgür Gündemê ji pest û pekutîyen dewletê xelas nabin. Hêzên dewletê, nûçegihanen Özgür Gündemê yên li Cizir, Batman, Diyarbekir û Wanê, bêyi ku sebep nîsan bîdin girtin.

Roja 10'ê Adarê nûçevane Özgür Gündemê ve Buroya Diyarbekir Haydar Geçilmez, li maleki ku lê meyan bû hâtin girtin. Pişti bi rojeki ji Buroya Cizir Serdar Uzun, disa li Cizir Besir Ant, du re ji Buroya Diyarbekir Mehmet Şenol hâtin girtin. Mehmet Şenol ji aliye hin polisen ku ruyen xwe bi çefî veşartibûn ve hâtin girtin. Polis bi erebeyeke renault û ji buroye 50 metre dûr li ser riya Mehmet Şenol sekinibûn. Plaka erebeye 21 AL 395 hât tesbitkirin.

Di van rojan de, 3 nûçevanen ku ji

Dewlet re nađe rojnamevanan

navendê ji bo hinbuna pirsgirêken rojnameye li herêmê bûn, pêsi li ser riya Midyat û Batmanê ji aliye polisen trafikê ve hâtin girtin û ew çend saetan li qereqolê ta ku li nûçevanen wan bipirsin sekinandin, du re ber bi evare ve berdan. Ev her sê nûçevan, roja 14'ê Adarê, veca li Wanê tevi nûçevan u xebatkaren buroyen din tevi hev 10 kes hâtin girtin. Polisen Emniyeta Wanê bi hincta ku ixbar hâtive kîrin bi ser Buroya Wanê ve digirin û 10 kesen nûçevan u xebatkar bi xwe re dibin. Ji van 10 kesen Gültén Kışanak, Naif Yasar u Hayrettin Çelik 2 şev girti man, Salih Tekin, Hasan Değer, Bülent Çiftçi, Mustafa Bilgiç, Cemal Dağ, Figen Eliden û berpirsiyare idareya Özgür Gündemê Alıriza Halis pişti şevki bincavîye hâtin berdan. Di ve navê de, di dema bincavîye de, polisen Emniyeta

me, ez bawer im mafê me heye em xwe biparêzin".

Weki din Öcalan li ser yekitiye ji gote ku Kurd û Tirk bûne weke gost û hesti û ji hev û din naqetin: "Bi têkiliyê hezar salan em bi hev ve hatice girestan. Divê em van têkiliyê xwe ji mi ve bi awa yeki azad û wekhey bixin re."

Ey daxuyaniya ku ji pêvajoya heftivekê ve gelê Kurd û Tirk li hêviye bûn û di çapemeniya Tirk de li ser guftugo û nûçandinê direj çedibûn, nerîna raya giştî ya Tirk û Ewrûpiyan der heqê PKK'ê û Serokê wê Abdullah Öcalan de guhert. Ew kes û niviskarén ku ji Öcalan re digotin 'terorist', pişti ve daxuyaniye, nema dikarin nûçandinê bere bikin û ne bi dilê wan be ji, li xweşîya wan neçe ji, maf didin PKK'ê. Kesén ku PKK'ê nas nedikrin ji, zehfê wan pişti ve daxuyaniye femkirin ku, armanca PKK'ê xwinrijandin nin e, berevaji ew rexistîneke ji-bo azadiya gelê Kurd û biratiya hemû gelan e.

Nîha hemû raya giştî li hêviya tewra dewleta Tirk in, ka we bersiveke rasyonal bide ve bîryara PKK'ê, an we disa ser dom bike. Dewleta Tirk di we nermiyê de xuya nake. Lé ve ji zane ku, dewamkirina şer ji bo dewleta Tirk ne xér e.

PÊNÛS

Amed Tigrîs

Xemlî û xêza zimanê Kurdi

Zimanê me zimanekî kevin û dewlemend e. Hemû ziman bi gotin, biwéj, gotinên pêşîyan, lihevhatî, makîk, nifir, dûa, pêkenîn, argo û rengdêran û hwd. ve tê xemilandin. Di axavtin û nivîsinê de, dema mirov van cûreyên gotinan baş nizanibe û bi kar neyîne, ziman qels dimîne. Ew wekî skeleta bê goş, jiy û reh qels û jar dimîne. Cûreyên gotinan çej (tehm) dide hevok û nivîsan. Nivîsan rengîn dike. Ev jî xemlî û xêza ziman e. Wek bûka çav bi kil, dermankirî, dest bi hene, neynûk bi boyax û serbîxîlî dixe-mile. Nivîsan wiha çavên mirov ronî dîkin. Ahengeke xweş tê guhîn mirov. Dilê mirov jî geş û şad dîkin. Li mirov hewesa xwendinê zêde coş dîkin. Nivîsan û berhemên wiha hewesa xwendina Kurdi bêhtir-dike. Roj bi roj xwendevan zêde dibin. Nivîskar jî bi nivîsen xwe ber bi armanca xwe ve dimeşin an jî digêhin armanca xwe.

Dema mirov nivîsan an berhemên Kurdi yên iro hene dix-wîne, kêm caran rastî berhemên wiha tê. Çend sedemên wê hene. Yek jê ew nivîskarîn ku bi Kurdi dînîvisin, pirraniya wan baş bi Kurdi nizanîn. Yanî bi Kurdi zarokatiya xwe nedîne û nejî-yane. Bi Kurdiyeke qels mezin bûne û paşê dest bi nivîsina Kurdi kirine. Di tûrikên wan de gotinên Kurdi geleki kêm in. Jî ber vê yekî jî, Kurdiyeke mekanik hîn bûne û bi wê dînîvisin. Lewma Kurdiya wan req û rût e. En koma duduyan jî, bi Kurdi naflîkirin, pêşî bi zimanekî biyanî ku pê perwerde dîtine, difikirin û li gor wî bi Kurdi gotinan rîz dîkin. Mirov dibîne Kurdiyeke seyr (ecayîb) derdikeve holê ku mirov nizanî ew ci ye. An jî, dixwaze ci bibêje. Yanî bi kurtahî ew berhemên wiha, raste rast bi Kurdi nehatine fikrandin û nivîsandin. Ew tercûme ne. Helbet tu carî tercûme û kopya nikarin wek orjînal baş û bi qelîte bibin. Ew yek ne bi tenê jî bo Kurdi, herwiha jî bo her zimanî derbas dibe.

Carnan jî nivîskar gotin û biwêjin herêma xwe bi kar tînin. Dema xwendevan ji herêma nivîskar be, wê demê Kurdiya wî/wê jê re bi seyr tê. Wê demê xwendevan hema di cih de bîryara xwe dide û dibêje, "Wele ev ne Kurdi ye..." Ev helwest jî, ne rast û di cih de ye. Divê mirov pêşî bîryara xwe nede. Mirov jî devokên herêmî haydar be. Kurdiya baş û xweş ne bi tenê ya herêma mirov e. Bi dîtina min, mirov nikare bîbêje "Kurdiya herî baş ya herêma me ye." Gelo pîvana rastbûn û xweşbûnê ci ye? Li pêş nivîskarîn Kurdi ev problemeke gelek mezin e. Jîxwe di me Kurdan de, demîn û xûyeke ne baş e ku em dibêjîn, "Di her warî û mijarî de herî baş ez dizanîm û diafrînim..." Ev dîtina "ez" li dijî zanyarî û pêşketinê ye. Kesê zana tu carî nabêje: "Ez dizanîm û ez rast dibêjîm û jî derê min jî yek nizane..." Ew encama rastbûna dîtînîn xwe bi encamîn berbiçav datîne holê. Ew bi metodîn zanyarî mirovan serwext û agahdar dîkin.

Di vi warî de, rî û çareserkerîna herî baş berhevkrîna berhemên folklorîk e. Berhemên folklorîk ên herêmî ne. Wê demê gencîniya zimanê Kurdi derdikeve holê. Berhemên herêmî dibin yên geleperî. Ew dikevin xizmeta hemû Kurdan. Wê demê mirov dikare li ser zimanê Kurdi yê yekgirtî û dirust biaxive. Bi xebatîn kolektîv û efektîv encamîn pozitîv bigire. Heger di pêşerojê de xebatîn wiha pêk neyîn, em dê hîn bi salan nabine xwedî zimanekî yekgirtî û dewlemend. Em dê her yek bi zimanê malbat, gund an jî herêma xwe biaxîn û binivîsin. Bi qasî hejmara gundûn me dê devokên me hebin. Di ziman de, devok ne dewlemendî ye, xizanî ye. Anarşî ye. Devok û zarava hewesa xwendinê kêm dîkin. Qeliteya xwendin û nivîsinê dixînîn. Bi cidiyeta ziman û literaturê derdikeve holê. Di nava gel de bêbawerî çedibe.

Di zaravayê Kurmancî de bihevguherîna tipan (2)

Zana Farqînî

Bîhevguherîna "I" û "E"

Bin - Béhn
Din - Dêhn
Şirin - Şerîn
Niv - Nev

Bi pirani herêma Botanê di şuna tipa "I" de tipa "e" bi kar tînin. Minak di devoka Kurmanciya Siliyi de "bin" di devoka Boti de dibê "bêhn".

"I" û "U"

Xwin - Xûn
Bik - Bük
Rî - Rü

Dirok - Dûrok

Ev jî weke minaka "i" û "e" ye. Ji devokan pêk tê. Minak Boti nabêjîn "bûk" dibêjîn "bik".

"L" û "N"

Livin - Nîvin
Limêj - Nîmêj
Ling - Ning
Listin - Niştin

Em dikarin bibêjîn, ku "n" bi tipa "I" yê guherîye lê, em nikarin bîryarê giştî bikin. Ji bo peyva "nîmêj" û "nîvin" ev bîryar di cihê xwe de ye. Lê jî bo peyva "ling" û "listin" nikarim ve bîryarê gelemerpi bikim.

"L" û "R"

Alikar - Arikar
Zêlû - Zérû
Selep - Serep
Lawir - Rawir

Herdu tip pîr bi hev diguherîn. Biyâdayin, ji bo herdu tipan, kijan cih daye kijanê zor e.

"M" û "V"

Selam - Selav
Dehmdan - Devdan
Temsî - Teysi

Ku mirov li ser peyva selamê bîryar bide, dikare bîbêje ku, "m" bi "v" yê guherîye lê, ji bo yê din? Peyva "selamê" ne bi Kurdi ye û di Kurdi de jî bi a-wayê "silav" û tê bikaranin.

"O" û "Ü"

Sor - Sûr
Bandor - Bandûr

Yekitiya Rewşenbirê Welatparezén Kurdistanê (YRWK) di navbera 16-18.10.1992'an de konferansa xwe ya yekemin li dar xist. Di vê konferansê de, 65 rewşenbirê endam besar bûn. Di rojeva xwe de Konferans, bi firehi li ser pîrsîn siyasi û rewşenbirî ra-westiya.

Yek jî biryeren ku YRWK di konferansa xwe ya yekemin de standibû ev e. "Yekitiya Rewşenbirê Welatparezén Kurdistanê (YRWK), di vê heyamâ giring de, ku gelê me jî her aliyan ve gavîn-

Serok - Serük

Honandin - Hünandin

Tipa "O" cihê xwe daye tipa "U" yê. Yanî bi giştî "O" bi "U" yê diguhere. Minak: Serok; bi peyveke hevedudani ye.

Serok, bi qertefa "ok" hatiye çekirin.

"O" û "W"

Olçek - Welçek
Ordek - Werdek
Ojdan - Wijdan
Olaq - Welaq

Ger mirov karîbe bingeha van peyvan derxe, incax bîryarekê kare bide.

"S" û "Z"

Derbas - derbaz
Xinis - Xiniz
Nas - Naz
Qese - Ceze

Bi taybeti tipa "S" cihê xwe dide tipa "Z" yê. Minak, ez te nas dikim, ez te naz dikim.

"S" û "J"

Şidandin - Jidandin
Giş - Gîj
Şîxwe - Jîxwe
Şîpiya - Jîpiya

Herdu tip jî, bi hev diguhêrin. Li gor min bîryardayin hînek zor e. Her çîqas îhtimala guherîna tipa "J" yê, bi "S" yê zêde be jî.

"T" û "Ç"

Tu - Çu
Tik - Çîk
Têjik - Çêjik

Ev rewş zêde di zîmîn de nayê ditin. Lê mirov dikare bîbêje ku "t" bi "ç" yê guherîye.

"T" û "D"

Tik - Dîk
Xerat - Xerad
Ferat - Ferad
Ewlat - Ewlad

Dibe ku tipa "D" yê, bi tipa "T" yê guherîbe. Lewre herdu tip musaidin ku cih bidin hev.

"V" û "W"

Şev - Şew
Govend - Gowend
Rave - Rawe
Şewbuherk - Şewbuherk
Di vir de mirov dikare bîrya-

reke teqezi, (mutlaq) bide ku "V" bi "W" yê guherîye.

"W" û "Y"

Ziwa - Ziya

Siwar - Siyar

Qawiş - Qayış

Teware - Teyare

Ez dibêjîm qey ev yek jî devokan tê. Lewre di cînyi herêmî de ji cudahi heye.

"Z" û "J"

Zir - Jir

Zeng - Jeng

Zinar - Jinar

Zendi - Jendi

Tipa "Z" û "J", ji bihevguherîna re pîr musaid in.

Armanca min ne ew e ku, ez der barê guherîna tipan de bîryareke teqezi bidim. Heta ji destê min hat, min xwest vê rewşê raxim ber çavên xwendevan û tekildarê zîmîn. Dibe ku bîryaren min dabe, şaş bin. Ji rexnêye re vekirî ne. Di her zîmani de guherîna tipan a bi hev heye. Bi taybeti ji tipen ku jêderka wan, yani derketina wan a ji dev ku nêziki hev bin ihti-mala guherînê zêde ye.

Jî bo ku minakên jorê baş bînem, fîmkirin, ez dixwazim tipan li gori jêderka wan binivîsim

JÊDERKA TIPAN

Tipen Levî: b,f,m,p,v,w

Tipen diranî: d,l,n,r,s,t,z

Tipen Bînê Zîmîn: c,ç,ş,j,v

Tipen Ariki û Gewri: g,h,k,q,x

Ku li senifandina jorê baş bînem, fîmkirin, ez dixwazim tipan li gori jêderka wan binivîsim. Ku li senifandina jorê baş bînem, fîmkirin, tipen ji eiheki dertê, ji hev guherînê re çîqas musaid in. Minak ji bo tipen levî; Busulman-musulman, bab-bav, bîçuk-pîçuk. Ji bo tipen diranî; limêj-nimêj, xînis-xîniz, rawir, lavir dik-tik.

Tîşte ku ez jî vê rewşê derdixim, gava ku jêderka tipan yek be, guherîna tipan gengaz (mumkun) e. Ew rewşa ku di zaravayê Kurmancî de heye ew ji, ji vê yekê ye.

Enstîtu û Pirtûkxaneya Neteweyî

Yekitiya Rewşenbirê Welatparezén Kurdistanê (YRWK) di navbera 16-18.10.1992'an de konferansa xwe ya yekemin li dar xist. Di vê konferansê de, 65 rewşenbirê endam besar bûn. Di rojeva xwe de Konferans, bi firehi li ser pîrsîn siyasi û rewşenbirî ra-westiya.

Yek jî biryeren ku YRWK di konferansa xwe ya yekemin de standibû ev e. "Yekitiya Rewşenbirê Welatparezén Kurdistanê (YRWK), di vê heyamâ giring de, ku gelê me jî her aliyan ve gavîn-

YRWK, bang li hemû rewşenbirî demokrat û pêşverû dike ku di vi wari di alikarî û piştigirîye bîkin. YRWK, ji bo kesen ku dixwazin alikariya madî bîkin û bi wan re bikevin tekiliyê kontu û navnîşana jérin pêşkîs dike.

Kontoya YRWK: YRWK, S. Moussa, Spendeckonto: Sparkasse Bonn, BLZ: 380, 500.00; Konto Nr.: 35.09.34

Navnîşana YRWK: YRWK, Maxstr. 50-52, 5300 Bonn 1/ Almanya Tel: (49) 228-630990 Fax: (49) 228-630715

Sorani

Newroz le Kurdistanda

Ehmed Şerifi

MEHABAD- Kurdekan, le mëjewe le zincire çiyageli Zagirov u Ararat u pédestekani wëndereda dejin. Le hewelin binave daneran jiyari u şaristane yeti nêwçeken. Ewan lew maweyeda le gel rûdawgeli curbecur dest we yeke bün. Ke beşeki giringi ewan serburi geleyan, le stran u awaz u terane u beyt u hekayet u raze, zargoye kon u keleporiye kaniyanda parastuwe.

Yekêk le rûdawe here girmegani em welate em netewe, ke le dastangeli Kurdi beyt u strani

Keyûmerg le çiyakanî Rewandiz, le gel Ehirîmen de cengê u be serîda zal debê u kot u zinciri dekat. Be hoî em ser kewtinewe Keyûmerg ferman deda, le ser lutikeî kej u ko u berzelanî çiyakan awir bikenewew u mîzgêni serferaiyan be gund u weysekan rabigeyenin. Sozi şewî ew rojeş nawdenên (Noyruz) u hemû salê bo birewerî em neberde u em karesate piroze cêjin degirin.

Kurdi da mawetewe, bireweri Newroz u cêjini Newroz e.

Le mëj u ser çawekani Fars u Ereb da, bawer gel u bo çüneyili curbecur sebaret be xulqani Newroz heye. Pêwendî deden be Cemîd u Keykaüs u Keyûmerg u zor keseyletiwe. Lem barewe zor şiti curaweur le edebiyati

Farsida, we ber çaw dekekew.

Belam Kurdekan be giştî rüdanî em cêjine u xulqani Newroz debene we ser dewrani Keyûmerg u paşan be bizavi Kawei Asinger debesitin u bo herdu çawges xêwi dastangelêki keleporin u debêjin: Çuwar hézar sal pêş zayîn (ber le dayk bûni Isa) lem ser zewiye pan u berimedâ. Keyûmerg nawî le tewari Kurd dejiya u velki berew yekiyeti u yeganegi handeda. Ehirîmen (xêwi kirdewi na pesend) xoş le kerdari Keyûmerg nedehat u dijayeti dekat.

Keyûmerg le çiyakanî Rewandiz, le gel Ehirîmen de cengê u be serîda zal debê u kot u zinciri dekat. Be hoî em ser kewtinewe Keyûmerg ferman deda, le ser lutikeî kej u ko u berzelanî çiyakan awir bikenewew u mîzgêni serferaiyan be gund u weysekan rabigeyenin. Sozi şewî ew rojeş nawdenên (Noyruz) u hemû salê bo bireweri em neberde u em karesate piroze cêjin degirin.

Cuwar sed sal pas mergi Keyûmerg Zûhak (Ejdihak) be si payekî bê jîmarewe, le orşelime we, berew Kurdistan decimê u seranseri felati eranî dekate jér fermani u azayan u cuwaneranî welat naçar dekat sitaşî mari ser şani biken. Zûhak mar perist debê, hemû roje bo xoraki mireyi pelid u çepeli xuwenî gençani derîst u mëşki seri gencoya ni dersuwardi mari newsin deda u zulm u bêdadi denuwand.

Serokani gund u weysekan le debîren çareyek bo em girîste bidwîzînewe. Kawei Asinger çâki mardayeti lê bela da deka u gelalei xebat u berxwedan, diji Zûhak u orşelimiyekean daderêjê u serokaveti culanewe we esto degejî u piş le gund u weyse dekat u berew çiya u şax decimê.

Xelki zulmlêkirawi we giyan hatû, dîne dedrén u weşuwêne Kawa dekein u çiya debête pêgeî dadiyan. Jimareî çiyavîcîyan le berewê firef debê u rexine dekenê kosik u baregei bêdadi Zûhak. Le derfeteki le barda, şorîşgerani çiya heldeketine ser koşik u telari desitekiyani Zûhak u be seriyanda zal debin u Zûhak dexene naw bendi giranewe... bem cure carêkitir cêjini Newroz (Noyroz) dejiyetewe u agiri Newroz hemisan le ser lutikeî keyan degiretewe.

Em rewayete keleporiye Kurdi be hendi tofir u ciyawazivew le Sanamei Firdewsi u Sanamei Kurdi Elmasxani Kenuleivda ha

betewe rez le nave.

Dabeskirani siyasi u ramyari, Kurdistan le newan qerâfeti Eosmani (Turkiye niho) u Eraq u Suriye u Rûsyie, hergiz dagir kirani Kurdistan nekarin em kune, ayin u yaşa diripei Ariyayı le bir u hoşi Kurdan bisirnewe. E gerçi lem buwareda yexmagiranî hêris hêner be ser besgeli Kurdistanda, zor kosan ke cêjini Newroz, cêjini yekiyeti u yega negi gelani felati Arin, le Kurdan bistenin u biyanxene jér tewejîmî ferheng u kultürü xoyanewe. Belam teqelâyîn be sîd u tilasîyan wek miş le kütki polayndan sa bu.

Kurdgel le her cege u suwene ke dejivan, le cêjini Newroz wek remzîki piroz, bo berxwedan u berberekanî kelk wergirt u degiji deselatdaraniyan kuta.

Deselatdarani Wesmanli, (Osmani), le dewrani Sefewiyekan da, karin be ser beşeki giringi Kurdistanda zâl bin u bemeure hewelin hengawi bô dapiçiran u qewarekirani Kurdistan xoş u hemwar bu. Eosmaniyekean ke be baweri xoyan ala helgîn ayîni Sunîyanei cisilami bun. Kosan heta le bir u baweri ayîni Sunîyanei bes le Kurdekan kelk wergirin u degij qerâlyeti sice mezhebi Sefewiyan berden. Belam, Seri Çaldoran u besdari Kurdekan be se rokayeti sarobiro le sipai Sa Si mayli Sefewida, endêsei Eosmaniyekean puçel kirdewe.

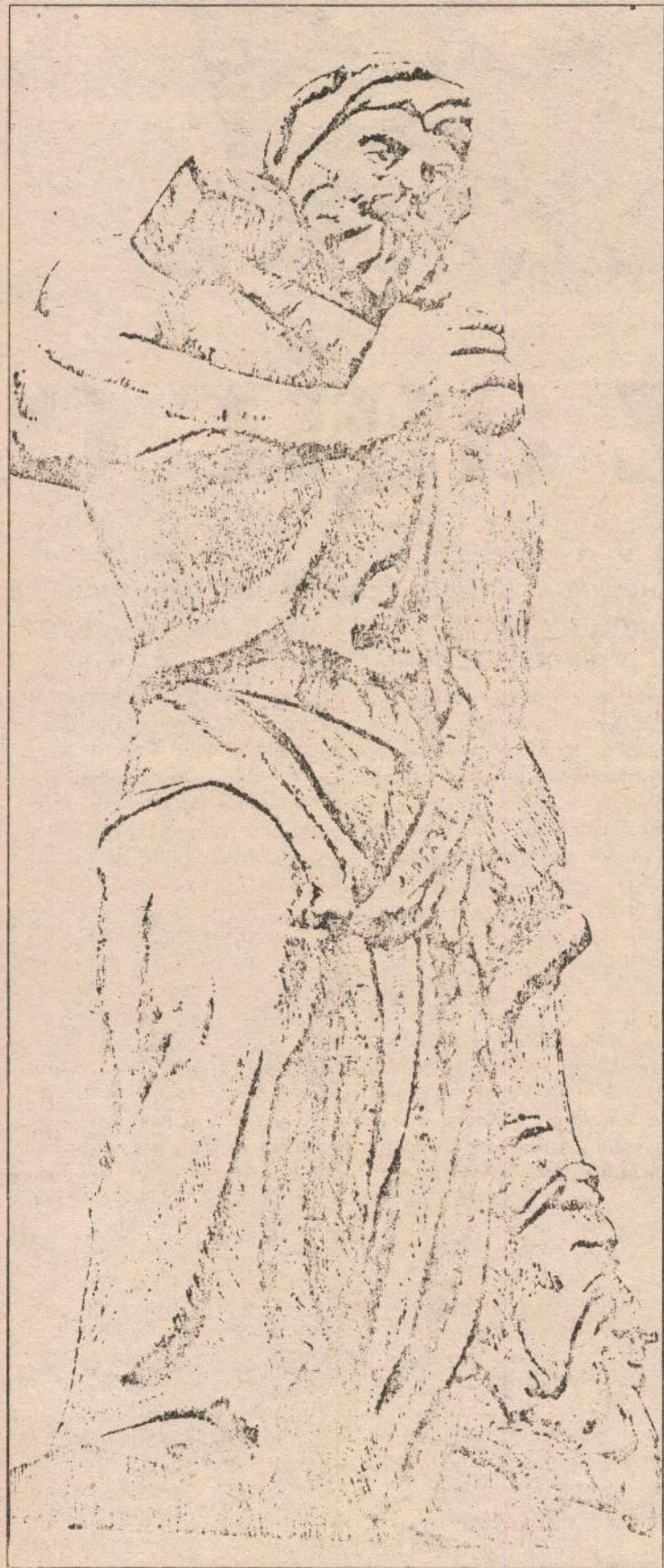
Dirust, le heman kat u çaxda, şairi gewre u hozanwanê mezimî Kurd Ehmedi Xani (1650-1724) le mezgewti şari Bayezid da desti daye xame u a-sirandîni şakari be hawî u be wênei (Mem u Zin).

Xani nemir lem, mesinewiye bê lingeyeda heldkutte ser bas u xuwasî cêjini dirini Newroz u dab u resim u yasaî Kurdan, le serdemeda bas deka u le neriyeti Kurdan u çloneyeti berêwebirdi ni em cêjîne piroze le wêndere dedwî u debêjê:

Dewra feleke ji bixîte firuz
Disan ku ji nove Newruz
Yeeni li wi adetê mubarek
Şehir u supahîyan bî carek
Bajar u kelat u xani berdan
Tesbiye bi mijideyan u cerdan
Sef sef di mesîne ku u deştan
Ref ref dixistîne sevr u gestan
Esnaxi Omem sîxar u kîbar
Qeteen ve nema de sehiri diyar
Hindek bi pevati çîne baxan
Hindek bi suwari çîne raxan
Hindek bi tebajî u bi kisirî
Hindek bi hevalî hin bi weheden

Pas tekrimani cîmpiratoriye u qerâlyeti Osmani u pekhênamî kiswergeli siyasi Eraq u Suriye u Turkiye, be hoî siyaseti Biritanya u dabsibûni Kurdekan le naw weliteyle Suriye, Eraq, Lubinan, Rûsyie u Turkiye,

We bidome

Cejna Newroze weke her salı, bi nezibuna 21'c. Adare re eoş u hevecana gele Kurd qewi, tırs u vota dile nevaran ji zede kir. Roja jin u evina gele Kurd, diroka serhildanan Newroz, simbola berxwedana gelen bindest, hêvi u rümeta gelén Rojhilata Navin e.

Newroz çawa buye xwediye vê wateya giring? Gelen bindest, ji bo ci ev çend bi hêvi ne ji Newroz? Newroz cîma mina roja ve lasiyê tê pirozkirin? Bersiven van pirsan, ji gelén Rojhilata Navin re ne biyani ne. Lewre diroken wan, bi serhildanan Newroz ve xemilandî ne, wan di ve rojê de jin u serfirazi ditine.

Ji roja ku Kawayê Hesinger, mîzgîniya kuştina Dehaqê zâlim bi agire direşa xwe gîhande gelen Mezopotamya, Newroz bi agir tê pirozkirin. Ev 2600 sal in, agire Newroz ji cîya u giren Mezopotamyaye sewqa xwe dide serhildanan gelen bindesi. Dibe reber u cosa tekoşine, Newroz di hemû serhildanan Kurdan de ji, buye nişana berxwedana li hember zâlim u dagirkiran. Ji serhildana Bedirxanîyan, ta Sev Seid u Seyid Riza Newroz, her simbola serhildan u berxwedane büye u agire Newroz li cîayen Kurdishanê tu ear netemiriye.

ZAROKËN AGIR

Wate u rümeta Newroz; her dice giringtir u mezintir dibe. Lewre, edi agire Newroz, di bedena ciwanan de pîdikeve. Mîzgîniya jîvanekî nû, xwe di agire laşê şoresgeran de diyar dike u edi Newrozen Kurdan, bi agire cane Kawayen Hemdem tene pirozkin.

Sal 1982, Zindana Diyarbekirê, bi hawar u qerînen girtiyan ji himê xwe vê dihejîva. Cîntaya faşist, bi iskenceyen nedîti u barbar, giyana girtiyan ji lasen wan dûr dikirin. Armanç perçiqandina kesayetiya wan bû, bi vi awayi ji, dixwestin girtiyan bikin xwedi giyanake kole u besta şoresgerîye bi temami tune bikin. Roj ber bi Newroz ve diçün. Di nava girtiyan de, nexwesina teslimiyetê peyda bûbû. Zarokën Kurdan seri ditewandin, dibûn kole u hejmarâ wan roj bi roj zede dibû. Yek ji girtiyan şoresger rabû ser xwe u got: "Care dive. Ev yek bi me naeve, Teslimiyet ne karê me ye"? U kür poniji. Belê, care yek hebû. Ev care Newroz u agirê Newrozê bû. Lé, diviyabû ku ev agir, ji her demê gurritir pêketa. Biryara xwe da. Digot: "Dê birayen min, bi vi agiri şivar bibin u dev ji teslimiyetê berdin". Roja mezin, roja Newrozê hat. Mazlum Dogan, 3 derbiken niftikê pêxist u qerîya: "Newroza we piroz bê". U xwe bi gorîye tekoşina xwe ya piroz kir. U ew agirê 3 derbikan, mina şewqa tavê; ji tave ji tûjtîr şewq da u agir berda dile girtiyan u girti bi xwe hesîyan u bû berxwedan, bû dilan u agirê wan se derbikan, ronahiya xwe gîhandin cîayen Kurdistanê u bû tekoşin, zarokën Kurd bûn gerila u agir pêketin, bûne volkan u ji cîayen Kurdish-

Newroz agir e

Cîya, deşt u newalê Kurdistanê xwe ji Newroza nû re dixemilînin. Kesk vedikin, zer vedikin, sor vedikin kulilkên daran, giya u çîçekên cîya u newalan. Kurd jî, bi bîr u bawerîyeke qewî, ji pirozbahiyê Newrozê re amade ne. Mina Volkanan bi agir dagirtî ne. Jixwe agir e Newroz. Hinekan dide ber xwe u dişewitîne, dilê hinekan jî, bi germiya rizgariye dikeljî ne.

tanê herikin bi ser neyarên xwinxwar ve u ew sewitandin u bû Newroz, serhildan u ji nû ve Kurd bûn zaroken agir u Mazlum nehate jibirkirin, Kurd ew kîrin dirok u nav le danin: "Kawayê Hemdem".

Dü re, keça Kurd Zekiye Alkan, roja Newrozê ya sala 1988'an, derket ser bircen kelaya Diyarbekir. Zekiye bang kir. Got: "Edi agirê Newrozê bi qîrşikan pînakeve. Ew bi laşê mirovyan gurtir pedikeve." Benzin u nefte li laşê xwe kir u agir berdaye... Pişti bi 4 salan, iea li bajareki ji Kurdistanê dûr, keçekte ciwan xwe tevi vi agiri kir. Rahşan Demirel li metropola İzmirê, agirê Newrozê bi laşê xwe dada. Zarokën Kurdan di riya Mazlum de diçün. Newroz tu caran bi vi renge nehatibû pirozkirin. U Kawayê Hesinger, ji nav kûrahiya dirokê deng dikir. Digot: "Hün zarokën min in. Lé we ji min ji bulhart. Newroz hê bû Newroz".

Bi destpêka şerê çekdari ya 1984'an ve, gelé Kurd ji bi tekoşina germ u agirê Newrozê pîjiya. Kete nava hilpişkineke nû. Li her deri serhildan bûn. Edi Newroz xof u tîrsa dile neyarân bû. Ditirsiyan u li dû provakasyonan digeriyan.

NEWROZA 1992'YAN

Newroza sala 1992'yan, di diroka tekoşina Kurdi de, bi serhildan gîrseyi u bi qetliamên TC'ê cihe xwe girt. Bi dehhezaran Kurd, di ve Newrozê de, li ser piya bûn u di bin alen xwe yen neteweyi de, kuçe u kolanen Kurdistanê dagirtibûn. Gel bê çek, le bi bir u bawerîyeke xurt ilana meşa xwe ya direj a serfîziye dikir. Bajar, navce u gundan Kurdistanê, Newroz li gori wateya wê piroz dikirin. Serhildan bû, agir bû, Newroz bû. Lé TC, ji van teygeren gîrseyi ditirsiya. Ji ber vê tîrsa xwe ji, dest bi qetliaman kir. Li Şîrnexê agir reşandin ser meşvanen bêçek u pişti meşê di malen wan de ew bi top u tanqan bombe kîrin. Pirranya avaiyîn Şîrnexê hilweşîyan u bi dehan kes hâtin kuştin. Hêzên dewletê, di daxuyaniyê xwe de, digotin PKK'ê eriş ani ser Şîrnexê. Lé, dû re rasti derketin holê ku erîşke bi vi renge nehatiye kîrin. Di encama ve provakasyon de bi dehan Kurd hâtin kuştin, zêdeyi sed kesi ji birindar bûn. Li Cizir, Nîsebin u gelek deveren din ji, qetliamên bi vi renge pêk hâtin. Li Cizir gel di meşa Newrozê de hate gullebarankirin. Gelé Cizir gel di berxwedaneke xurt de bû u

xwe parast. Ji ber vê yekê ji, hejmara kuştian zede nebûn. Nisebin roja pîsi Newroza xwe bi meşke gîrseyi piroz kir. Zêdeyi 20 hezar kesi besdari meşê bûbûn. Hêzên dewletê mudaxelye vê meşê nekirin u tu kes nehate kuştin. Lé roja duduyan, gel ji nû ve di meşê de bû. Vîca qetliamên Şîrnex, Cizir u deveren din protesto dikirin. Hêzên dewletê li ber Pira Alman riya wan bîrrin u ji panzer u firokeyan agir reşandin ser meşvanan. Nîziki 20 kesi hâtin kuştin. Dewlet, li ber çavén dînyayê li Kurdistanê qetliam di meşand. Li gelek deveran agir di reşandin ser meşvanan u avahîyan didan ber gulleyen tanq u topan. Di van bûyeren de, ji 110 kesi zedetir mirovén sivil hâtin kuştin.

Newroza 1992'yan, di diroka tekoşina neteweyîya Kurd de, bi qetliamên TC'ê u bi serhildana gelé Kurd cihe xwe girt. Gelé Kurd cara yekemin bû ku ji Dêrsimê ta Hekari, bi yek dengêki u di binê yek alakê de, li ser lingan bû. Serhed, Botan, Amed, Xerzan, Dêrsim diquerîyan. Bi bir u bawerîyeke qewî, sonda rizgariye dixwarin. Bi sedhezaran Kurd, di ve meşê de bûn. Li Kurdistanê dûkanek vekiri, erebeyek şixulandi nemabû. Ne tene Lî

Kurdistanê, li hemû cihen ku Kurd lê dijin pirozbahiyê gîrseyi pêk hâtin. Li Edenê 30 hezar Kurd meşîyan. Li Stenbolê, İzmirê u li metropolen din ji, livbaziyê gîrseyi pêk hâtin. Newroza 1992'yan bûbû meşâ serfîziye u şahiya rizgariyê.

NEWROZA İSAL

Newroza isal, disa bi coş u heyceneke mezin ve hat. Disa tîrsa Newrozê, beri bi çend mehan xwe di dile rayedaren dewletê de diyar kir. Dewlet disa hazırlıya qetliaman domand. U Kurd ji her cari bêhtir ji bo pirozkirina cejna xwe amade ne. Lé, ji bo di ve Newrozê de xwin neye rijandin, serokatiya PKK'ê banga aştiye kir u beyan kir ku, ji bo 25 rojan de çekan rawestin. Ev beyan PKK'ê u banga aştiye, dewleta Tîrk xiste quncikeki teng. Çavén hemû dînyayê kişandê ser Kurdistanê u pirozbahiyê Newrozê. Ji ber vê yekê ji, hêviya Newrozeke bêxwin bilind bû.

Iro Kurd, ji her demî bêhtir bi bîyîr in ku, Newroza xwe bi dile xwe u azad piroz bikin. Em ji bi ve heviye, Newroza gelé Kurd u gelén Rojhilata Navin Piroz di kin. Newroz piroz be.

Nijad Yaruk

Pênuzeke ji şûr tûjtir: Balzac

Murat Ergin

Humermende mezin Honoré de Balzac di 20'e Gulana 1799' an de, li Fransa li bajaré Tousc'h hattive dine. Malbata wi bi eslê xwe gundi bû. Bayê wi, memûrê dewletê bû. Diya wt ji malbateke dewlemend bû. Di sala 1815'an de pişti ku Napoleon ji iqtidare ket, malbata Balzacan ji cün Parisê li li wî nîşteh bûn. Balzac li Parisê du sal hiştig swend. Pist re se salan li ba ebiqateki xebiti.

Di sala 1819'an de diplomaya hîquje stand. Lé wî dixwest bibe edebiyatkareki mezin. Ji xwe re xaniyeke biçuk girt u dest bi xebaten edebi kir

u bi niviskariya tiyatroye ve dest bi jiyana edebiyatê kir. Di sala 1819'an de trajecta "Cromyel" nîvisi, le bi ve pirtuka xwe serfiraz nebû. Pişti ve dev ji niviskariya leyistikandırda. U bere xwe da niviskariya romanen. Inca romanen ku heta sala 1829'an bi şeklén mistiki u dilzizi (dilvî) nîvisi, qet eleqe nedîtin. Di ve navê di Balzac, bi kare weşan an u çapxaneyê ve dest bi ticaretê kîribû. Lé di vi kari de ji serfiraz nabe u dike ve bin deynen mezin en ku heta dawîya ji yana wi ew perçiqandin. Di ve deme de Balzac, pirekeke ku

"Neslek; drameke ji çar pênc hezar kesen ku bal dikşine. Va ye ev dram kitêba min e."

je 15 sal mezinür e. Laure de Berny nas dike. U hem bi tesira deynen xwe u hem ji bi hez u si reten ve pireka ku Balzac je re di got "Yare" (Dilecta) disa xwe da niviskariye. Laure de Berny ji Balzac re bû hogireke nêzik ü sîrike ka derden wi. Balzac ve pireke di kesaniya qehremana romana "Le Lys dans la valée" ye de bemirin kir. Balzac tipa jînîn gihiştî ku di romanen xwe de bi kar dianî, ji şexsiyeta ve pireke standiye. Balzac, di sala 1829'an de bi navê xwe ye Honoré de Balzac romana xwe ya pêşin weşand. Les Choans (Gundiyan) u heta sala 1830'ji, ji reza bi navê xwe "Sahneyen ji Jiyana Taybeti" ses pirtükân ku ji kurteçiroken direj çebubu temam kir. Pişti wan "Le Cure de Tours" (Kesîş Fourc) u "Eugène Grandet" nîvisi.

Balzac edi bûbu niviskareki serfiraz u xwe dabu qebulkirin.

Dî gelek kovar u rojnameyan de nîvisi. Di sala 1831'an de "Jina Sih u Yek Salî" nîvisi. Her çiqas di dînyaya edebiyatê de hogiriyen zexim saz kîribê ji (George Sand, Marcelline Desbordes-Valmore) bi pîrrani weke miroveki sosyetik bal kîşand. Ew gundiye berê edi bûbu Parisiyek.

Bi daxwaziyen diewlemendiyê, nav u dengi u bi evinê tiji bû. Di navbera salen 1842-1848'an de ev berhem Komediya Mirovahiyê di 17 cildan de çap bû. Di dawiyê de ji, bi romanen nû bi navê "Komediya Mirovahiyê" dawiya mirina Balzac di navbera sala 1869-1876'an de tey di 24 cildan de hat weşandin. Fikra Balzac a ku di romanen xwe de disa disa

cih bide eyni qehremanan ji, di ve deme de (1834) gîhist. Balzac rézek qerekter ku ji bo herdem kârbe wan di romanen xwe de bi kar bine, afîrand. Bi ve yekê ji, dilsozi u vekbuniye ami dînyaya romanen. Hinek qehreman di hinek berheman de carna we derkevin pêş u carna ji di hinek berheman de we li pas biminin. U ev qerekter disa disa di hinek berheman din de ji we derkevin hole. U bi vi awayi ji we di hîse xwendevanan de cih bistin. Balzac ve teknikê pêş di romanen xwe ya behempa "Bay Goriot" (Goriot Baba) de bi kar anî.

Balzac di van deman de, bi van sebatan re, bi pirekan re ji tékiyiên evinê yê sîf didomand. Di sala 1832'an de bû evindaré qonseke Polonya'yi Eveline Hanska'yê. Ev pirek, pirekek ji pirekên behejmar en ku ji Balzac re name dinivisandin bû. U di navbera herdukan de, heta zewaca wan ji xeyni heydîtin du caran, name şandina ku 17 sal dom kir dest pê kir. Ev name çavkaniyên geleq qehremanê Balzac in ji. Di dawiyê de ev nameyan bi navê "Nâmyen ji Biyani re" bû kitêp. Gelek rexnegir ji ve pirtükê re, "Ex kitêp romana evinê ya heri mezine ku Balzac nenivisandiye ye" dibêjin. Balzac di sala 1848'an de bi nexweşiveke giran Evelina Hanska'yê di şatoya wê de ziyaret kir. Pê re zewici u li Parisê cih girtin. Du sal bi şun ve di 18 Tebax 1850'an de Balzac mir.

Armanca Balzac ji besa veke

min ev e: Vekolina qaide u prensiben ku jiyana ferdi u cîvaki bi re ve dibin.

Armanca duyemin vekolina sedemén hereketen ferdi. Armanca seymin ji, vekolina tesira hereketen kesan yê li ser cîvaki ye. Balzac, ve projeya xwe di 12 cildan de temamî kir. (1834-1837) Di navbera salen 1842-1848'an de ev berhem Komediya Mirovahiyê di 17 cildan de çap bû. Di dawiyê de ji, bi romanen nû bi navê "Komediya Mirovahiyê" dawiya mirina Balzac di navbera sala 1869-1876'an de tey di 24 cildan de hat weşandin. Fikra Balzac a ku di romanen xwe de disa disa

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Newroz

Newroz cejna Kurda ye. anko yekê biharê Ku'j Kawa da ew maye. bist u yekê Adarê Dijimin bivê yan nevê. ala kesk u sor u zer iro nebe dê sibê, roja welat wê bê der

ewroz, yanî roja nû, roja sersala salnameya (teqwîma) Kurdi ye. 21'ê Adara Rômi ye. 1'ê Adara Kurdi ye û serê sala nû ye. Ev roj, di diroka gelê Ari de, bi taybeti ji, di diroka gelê Kurd de, pirr bi rûmet ü pîroz e. Gelek kevnare ü efsanewî ye. Newroz bi hebûna gelê Ari re dest pê dike u bi wan re diji. Pirr u pirr kevn e. Nişana azadî, rizgarî u serhildana li hember zilm u zore ye. Agirê Newrozê ji, nişana serfirazî u serxwebûnê ye. Di diroka kevnare ya Kurdan de, bûye çîrok u serpêhatiya şoreşa azadiye ye û wiha cih girtiye.

Dibêjin ku di dema Pêşdadiyên (pêşiyen Kurdan en kevnare) de, fermandareki zalim u xwînwar hebûye Li ser milen wî di ûrên weke maran derketine. Dermane wan, her roj mejiyên du xortan bûye. Du celadên wî zalimî hebûne. Navê yeki Qarmaîl, navê yê din Armaîl bûye.. Roja ku dora Armaîl bûye. Armaîl xortekî aza kiriye. Di şuna wi de mejiyê heywanekî, tevî mejiyê xortê din ê serjekirî kiriye û ji Dehakê zalmî re biriye.

Newroz bi hebûna gelê Ari re dest pê dike u bi wan re diji. Pirr u pirr kevn e. Nişana azadî, rizgarî u serhildana li hember zilm u zore ye. Agirê Newrozê ji, nişana serfirazî u serxwebûnê ye. Di diroka kevnare ya Kurdan de, bûye çîrok u serpêhatiya şoreşa azadiye ye û wiha cih girtiye.

Tê kurê wî yê dawî, Kawa kurê xwe nađe u li ber wê zilma xedar serî hildide u dest bi şoreşê dike. Ew postê hesinkeriye, ya ku dida ber xwe u pê dixebeitî, ji ber xwe dike u dide ser milen xwe, bi xortan re, dibe yek û ériş dibin ser Dehakê zalmî dikuji. Ji zilm, zor, hovîti u barbariya Dehak xelas dibin. Ji wê rojê û vir ve, ew roj dibe roja nû, roja azadî u serxwebûnê, roja sersala Kurdan. 21'ê Adara Romî, 1'ê sersala Kurdi ku di wê rojê de, hem zivistan, sar u serma, bager u nexweşî diqede. 1'ê biharê dest pê dike, hem ji zilm, zor, koletî u barbarî diqede, azadî, serfirazî, edalet, jiyan u xweşî dest pê dike. Dibêjin; Feridûn li textê Dehak rûdinê u Feridûn pirr adil u qenc bûye. Bi vi awayi ji, Newroz di diroka gelê Kurd de, dibe cejna azadî, xweşî u jiyanê. Agirê Newrozê ji, dibe parola u nişana şoreş u serhildanê. Postê li ser milê Kawa ji, dibe ala kesk u sor u zer a serfirazîye. Ji ber ve yekê ye ku, di diroka gelê Kurd de, hemu rojîn girîng u mezin, di roja Newrozê de tene qebulkirin u eskerekirin. Herweki ku Kiyaksarê Oralê Dewleta Medi ya Kurdi, fetha Nînewa, textipayê dewleta Asûri di sala 612'an (BZ) de kiriye û di roja Newrozê de eşkere kiriye. Lewre Newroz, roja pîrozî u serfirazî bûye. Ne ku Newroz ji wê tarîxê (612) ve dest pê kiriye (her çiqas hinek dirokvan wilô bibêjin ji).

Newroz bi hezar salan beriya Miladê ve, di nava Koma Gelê Ari de, bi taybeti ji, di nava pêşiyen Kurdan (Pêşdadi, Gotî, Kasît, Lolobi, Nayrî, Sûbarî, Qardî, Xaldî, Hûrî u Mitanîyan) de hebûye û heta iro ji, hem di nava gelê Ari de, hem ji di nava gelê Kurd de, pîroz dibe û didome. Heta gelê Kurd hebe, wê Newroz ji hebe û biji. Dê nişana serfirazî u azadiye be. Bi hezaran, bi deh hezaran sal agirê Newrozê netemiriye û natemire ji.

Bi ve munasebetê, em li ser navê xwe û li ser navê rojnameya Welat cejna Newrozê li hemû xwendevanen héja û li hemû gelê Kurd, li gelên xérwaz, demokrat, şoreşer û pêşverûyên cihanê pîroz dikan. Hêvîdar im ku, bi xweşî u serfirazî derbas bîbe.

Biji-Newroz, biji cejna azadî, aşti, serfirazî, demokrasi u biratiyê.

Keseki Omeri hebû ku navê wi Gülaydûn bû. Gülaydûn hergav hewl dida ku bibe miroveki nüjen (modern). Dema ku qerewat bûbiin mode, Gülaydûn ji, ji xwe re-qerewatek peyda kiribû. Rojekî ji roja miroveki Gülaydûn cù mehkeşîna Mérđinê. Gülaydûn weke keseki dilovan û nüjen rabû bi mirov xwe re cù mehkeşî. Gülaydûn me li ser kiras û derpiyê Omeriya bû, li ser çarox û gora hiri, qerewata xwe va bedew ji girê dabû. Wexta ku mehkeşî dest pê kir, Gülaydûn her ji bistikekî mudaveleyî karê mehkeşîmeye dikir û digot; "Hakim beg filan tiş ne wiha ye!". Hakim ji, bi ve yekê pîr aciz dibû. Lé Gülaydûn me mudavelekrina xwe her berdewam dikir û digot; "Hakim beg ne wiha ye!". Gülaydûn bawer dikir ku, adet wiha ye û kirina xwe ji weki tişteki nüjen didit. Di dawiya dawi de, hakim pîr aciz bû û ji jor ve li Gülaydûn mëze kir û wiha got: "Ma hema qerewat û hew!"

Pîr gotin hene ku dikarin di demeke kurt de, beyî ku mirov zêde li ser bifikire, bikevin nava zimanê rojane. Di vir de medya rolen pîr mezin dilizin. Gotin wiha dikarin li şuna ku, alikariya mirovan bikin, sérgejîye pede bikin. Ji ber ku mana van gotinan ji hemû kesan re ne diyar e, zimanê rojane dest pê dike bi xi awayî hedi hedi giravi dibe. Tişte bebingeh jî xwe hergav wisa ne. Li şuna ku tistan ava bike, xera biye cedîke...

Yek ji van gotin wiha gotina modern û modernizme ye. Li pîr cihan mirov li ve gotin rast te. Deng û zingina gotina modern pîr xwe derdikeye. Hemû kes dihxazin ku, ji vi deng û zinginiye para xwe bigirin. Pîr kes dihxazin ku bibin modern. Kes navwaze ku, ji refî hevalan li pas binine.

Hinek hene modernizmê di cilan (kîncan) de dibinin. Mirov

Ma hema qerewat û hew?

ŞEREFXAN CIZİRİ

çiqasi cilê tewş û nedîti li xwe bike, ewqasi wê xwe modern his bike. Modernizm wisa tê mana, xwe ji velkê cihékîrin. Felsefa "Ez" û "Ew" cedîbe, "Ez" pîsketi me û "Ew" ji li paşmayîne.

Hinek ji hene modernizmê di muzikê de dibinin. Kesî ku li Michael Jackson, Madonna, Mozart û Xeçetoryan guhdari bikin, xwe modern his dikin. Di vi warê hunermendiyê de, modernizma welatê me pîr cara bi kurti wiha dibe: Bi devoka Toriki û bi tenbûra Kurmanci muzika rockecekirin! Mihemed Şexo, Mihemed Arifî Ciziri, Miradî Kinê, Gerepetê Xaço, Ahmedî Gulê, Meyremîxan, Seid Üsîf û pîr dengbêjî din, weke muzik nayen ditin. Muzika van a li paşmayî tê ditin. Mirov di ve navê de, karibe li ber muzika Jackson û Xeçetoryan, ji aliyekei ve bi şak bilize û ji aliyekei ve ji vexwarineke ku kesi nebihîsiye ji vexwe, wê çaxê mirov xwe super modern his dike...

Aliyekei dîr ji heye ku, modernizmê weke modernkirina ideolojiya kevnar fêm dike. Ideolojiya kevnar weke sosyalizm, liberalizm û konservativizm dema van derbas bûye, dibejin. Ev ideoloji edi nema bi keri mirovatiyê tén. Li şuna van, ideolojiyên klasik, kesen modern pîwestibûna-tîstê nû tine zimên. Lé ev tişte nû wê ci be? Ve yekê ji nabejin. Modernizm di vi wari de dibe pitpitâ politik! Politika bi vi awayi ji di be gotina bê pratik. Di rastiya xwe de ji modernizm di politikayê de wiha hatiye fémkirin! Lé li vir rastiyeke diroki heye. Ideo-

lojiya sosyalizm û liberalizmê li ser bingeha dema ronahiyê ava bûne û aliye modernizma politik temsil dikin. Ev rasti ji nikare bê inkarkirin.

Di aliye literatur û hunermendiyê de ji, modernizm dixwaze xwe li welatê me pîsketîs bike. Di ve besa vebatî de ji, heger mirov karibe û Mayakovski, Sartre, Breton, Derrida, Dali û hwd. bi ve yekê mirov modernbûna xwe nişan dide. Di dawiya dawi de ji ku, mirov bikaribe navê çend xetê hunermendiyê weke dadaizm, futurizm, surrealizm û kubizm ji bibêje, ve çaxê Qur'an hatiye xitimkirin!.. Ma gelo ji vir û pêş ve tiştek maye? Erê erê! Heger bi van navê modern re mirov bikaribe carna bibêje; "Kurd pîr li paşmayî ne", wê çaxê tablo temam dibe!

Ma bi rasti ev gotina modern û modernizmê ji ku derê hatiye?

Cara pîşî munaqese li ser modernizmê, di dema Ludvig è XIV. de, li Fransayê, pêk hat. Kesî ku felsefe û literatûra antik "Les anciens" li hemberi literatûr û felsefa hemdem "Les modernes" di parastin, di nava xwe de munaqese dikirin. Parastin û dijayeti di naybera modernizm û klasizmê ji vir dest pê dike. Bi kurtasi mirov dikare bibêje; kesî ku klasizmê di parastin niviskarê antik û humanist ji xwe re ideal ditin. Bawerîya wan bi otorita niviskarê humanist û antik dihat. Ji aliye stila nivisandinê ve, kesî hingê nikaribû ev derbas bikirina. Ma gelo kesi karibû Aristoteles derbas bikira? Ma gelo niviskarê weke Aristofanes an ji dirok-

zanen weki Heredot dikaribûn peyde bûbuna û hwd? Bawerîya kesî klasist bi xurti bi ve yekê dihat.

Kesî ku modernizmê ji diparastin, li diji van ditinan helwest digirtin. Modernizm, niviskar û helbestvanen dema xwe di parastin. Gotina modern ji xwe ji zimanê Latinî té, Modo bi Latinî té mana nû. Di rastiya xwe de ji modernizm li hemberi tişte kevnare serhîdanek bû. Di dema xwe de tevgera modernist pîr tişten rast di parastin. Ji bo minak em bibêjin: Dema modernizm, bi xurti bi dema ronahiyê ve dest pê dike. Modernizm li hemberi otoriteya derê, sîhirbazi û kevneperestiya politik, aqil û ilm di parâze, bi mirovahiyê û bi pîsketinê bawer dike. Li hember nezantîye û mistisizmê zanebûnê derdixe pêş. Li hemberi perçiqandina politik, fîkrê, demokrasiye û heqê mirovan di parâze. Ideolojiya modern rehê xwe ji ve tekosînê girtine. Ev ideolojîyen ku me li jor behsa van kir, parce-yekî ji modernizmê bi xwe ne...

BAŞ E ÇEWİTİ Dİ KU DEYE?

Bi bawerîya min yek ji çewtiya bingehin ew e ku, beriya ku mirov fîri meşê bibe, mirov nikare fîri bâzdarî bibe, beriya ku mirov alfabe fîr bibe, mirov nikare fîri swendinê bibe. Férbün gav bi gav bi pêş dikeve. Bûyer, tevger û helwesta hunermendi, diye rehê xwe ji realiteke diroki bigire. Diye li huner û politikayê, mirov bi ditinê diroki bîmîze. Hemû kes dikare diroka politik û

hunermendiyê ji xwe dest pê bîke. Lé rasti ne ew e. Rasti ew e ku, mirov di pîsketinâ dirokê de, cihê xwe baş nas bike.

Cewtiya duduyan, tevlihevi ye. Mirovén me car caran tişten cur be êur tevlihevi dikin. Dî vi wari de këmasiya mantiq û felsefeyê, problemeke mezin e. Problemén me diye bi metodên ilmi bîne çaresérkirin. Ilm ji objektivite û rastiyê dixwaze. Heger Kurd li ser riya rasti û ilmi nemeşin, wê ferqa van û bay û kale van zede tune be.

• Di van salen dawi de, li welatê me modernizm, postmodernizm (pişti modernizm) û nihilizm baş tevlihev bûye. Ji ve tevliheviye ji selateke Kurdi çebûye ku navê wê ji nüjenti ye! Di rastiya xwe de ew babeta nüjentiye zede bi keri tişteki nayê. Ji ber ku göst té de tune ye. Mirov dikare bê mubalexe bibêje ku, hestiyê ve nüjentiye ji kanser girtiye. Ev nüjenti di rastiya xwe de ne nüjen e! Tenê bi qurreti ye, bi fortan û bi moda rojane nüjenti pêk naye. Nüjenti diye li ser stûnên kulturi yê welatê me ava bibe.

Huner, literatur û politika klasik û nüjen diye bi hev re; di diyalogî de bin. Ji welatê me re senteza kulturi û politik pîwestin. Ev senteza ku ez pîwest dibinim, diye di diyalogike modern de çebibin. Kurd hewcedarê sentezen bi rastini û mirov dikare bibêje; Kurdan ji destê sentezen çekiri pîr zerar ditine. Kultura Kurdan a klasik pîr dewlemend e û hewcedarê modernizekirinê ye. Ez dixwazim careke din bibêjin modernizekirin tu caran ne inkarkirin e. Modernizekirin ji aliyekei ve rasionalizekirina prosesên kulturi, politik û civaki ye. Ewê ku modernizm bi awayekî din bide nasandin, ferqa wan û Gülaydûn me ye Omeri ji hev tune ye. Wê çaxê pîrsa mirova diye hergav amade be.

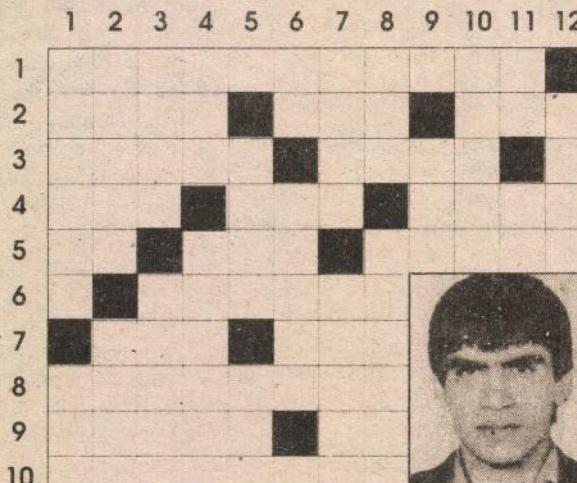
Ma hema qerewat û hew?

XÂÇEPIRS

Ceperasi: 1-Di 21'c Adara 1982'an de, li Girtigeha Diyarbekirê xwe ji bo protestokirina kînîn dewletê gorî gele xwe kir. Bi navê Kawayê Hemdem ji té naskirin. Di wene de té ditin 2-Besek ji çavê mirov / Ar, aryan / Fer, hewisin 3-Haceteke xeratiye / Li Swîre ye nave cemeki mezin 4-Di dema bori de kîşanîna lêkera 'anîn' / İrade / Anku, an ji 5-Ben, dezi, nez / Navê qûneke Apê, Musa / Férvad, zarin 6-Mirovatiya malbaten bûk u zava 7-Firehi / Küpa avê, merg, sersum 8-Multeciti 9-Alîbeyâ Rûsan / Di hinek devakan de 'ger' / 'ger' tu bîçti... 10-Di şerî cihane ya diyemin de, pîloten Japonan en ku di erişan de tevi balatîren xwe, xwe berdîdan ser hedefe

Serejîr: 1-Pemayı, miras / Kînîvisîna Partîya Karkeren Kurdistan 2-Cîle ku ga le gułasî dikin / Bila 3-Gir, tûmik, tepe / Xwede ..... e te bibe (di wateya Xwede li te ve de, te bikaranin) 4-Mâdeyekeku mirovan dîtevizine, narkotik / Tembeli 5-Eşq, sewda / Keçan jîna ku daweta wê dibe 6-Qey / Vin 7-Bi keri cîtinê ten / Dêrd, nexwesin, kıl 8-Besek ji male / Navê bajarvaniyeke kevin li hela Cemî Spi 9-Radyo û Televîzyona Italia 10-Lîhevhî, lihevhî 11-Sembola

Amadekar: Rasto Zîlanî

Nikelê / Sewalek 12=Navê gazeke

BERSIVA XÂÇEPIRSA HEFTIYA ÇÜYI

Ceperasi: 1-Eminê Evdal 2-Wase / Ca / Vazo 3-Lokman / Et / Ar 4-Ezerbeycan 5-Kelû / Bedlaqe 6-Adet / Ika 7-Rüt / Id 8-In / Alet 9-Gevizin 10-Sifa
Serejîr: 1-Ewlakari 2-Mao Zedung 3-İskeler / Es 4-Nemrut / Avi 5-Ab / Alif 6-Ecenebi / Eza 7-Va / Yekiti 8-Eedad / Na 9-Avtal 10-La / Na 11-Za 12-Torbe

QERTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara ..... pê ve min bikin aboneye rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnîşan:

Bedelê abonetiyê razînin:

Li derive: Y. Serhat Bucak

İş Bankası Cağaloğlu Şub.

Döviz tevdiyat Hesap No: 3113617

Li Tirkîyê: 385393

Ji kerema xwe re vi cihî dagirin û tevli kopyeke pelê razandina bedelê abonetiyê bişinin.

Navnîşana Welat: Başmusahip Sok. Talas Han 16

Kat:3 No:301 Cağaloğlu / İstanbul

Tel (fax): 512 12 87

Mercen abonetiyê:

6 meh	Li hundir
12 meh	120.000
	60 DM
	120 DM

Çîroka Xezalok û Delalokê

Li gundekî Botan, navejî şivan pezê xwe dibe ser avê, pez av dide û li binê siha daran dide mexel. Nanê xwe dixwe, bêhna xwe vedike û pezê xwe radike çérê, li zozan.

Bizineke avis li ber siha darekê mexel tê û dimîne di xewê de. Şivan keriya xwe dibe. Kerî li ber çava winda dibe. Gava bizina xewar ji xew radibe, dinêre kes li wan dera naxuyê. Bizin gelek li ber xwe dide ku rê derîne. Lê çi dike riya xwe ya gund nas nake. Dimîne heyrî û dawiyê, ji gerîna peydakirina rê digere û dizivire binê dara xwe ya berê, binê tehtê û tehêla dara mazî. Bizin ji xwe re li wê derê şeftekê ava dike û derî li ber dike.

Piştê demeke dirêj dibore, bizin dizê û du karikê mî tîne. Maka wan navan li wan dide. Navê yekê dike Xezalok, navê ya din dike Delalok.

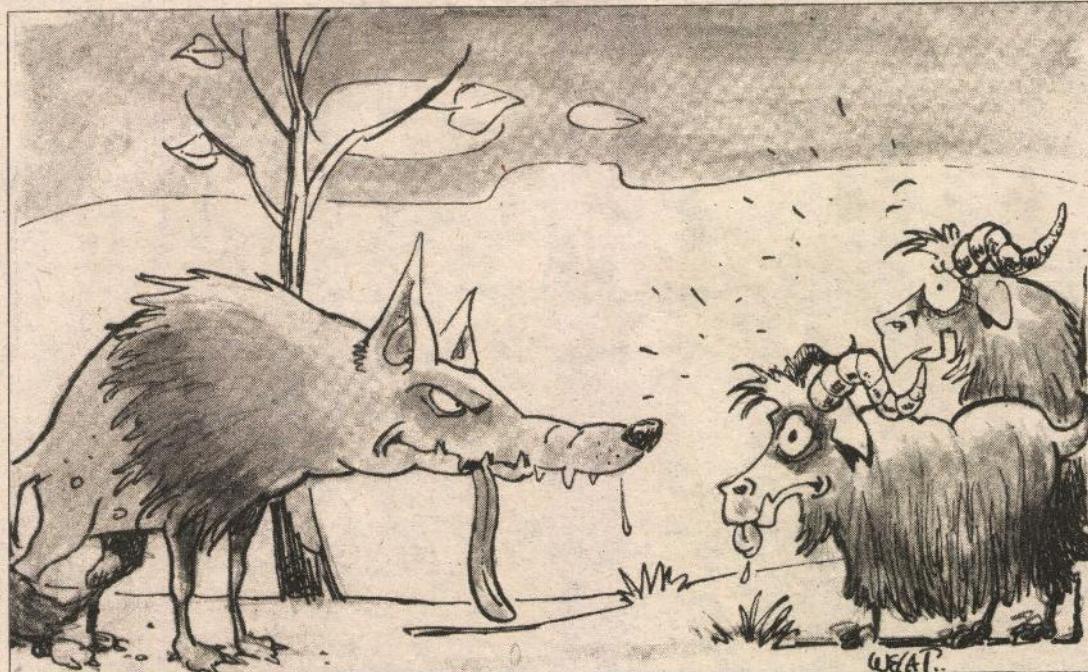
Bizin her roj diçe çérê û êvarê dizivire şefta xwe û gazî ferxikên xwe dike û dibêje:

"Xezalok, Delalok
Derî li dayîka xwe ve-

kin
Şîr hatîye guhanan
Giya maye li ber di-

dan'an."
Xezalok û Delalok jî, derî li maka xwe vedikin û dikevin ber guhanan, têr şîr dixwin û dikevin xewê. Çendekî rojêwan wiha derbas dibe. Roj bi roj kar mezintir dibin.

Rojekê gur rewşa wan dihese. Gur xwe li ber bizinê vedisêre heya bizin ji şeftê derdi keve û diçe çolê. Piştî bizin winda dibe, gur tê derê şeftê da ku karikan bixwe. Lê derî girtî ye. Maka wan ew şîret kirine ku derî ji kesî biya-

nî re venekin. Bîra gur dikeve ristika maka wan ji wan re gotî. Gur hingî jê tê dengê xwe zirav dike. Lê hê jî dengê wî weke ya bizinê zirav nabe. Ban dike karikan:

"Xezalok, Delalok
Derî li dayîka xwe ve-

kin
Şîr hatîye guhanan
Giya maye li ber di-

dan'an."
Xezalok dibêje, "Em derî venekin, ev ne dengê diya me ye." Lê Delalok jê bawer nake. Dibêje, "Ev dayîka me ye. Ezê herim derî lê ve-kim." Diçe derî li gur ve-dike. Gur herdu karikan saxe sax dadibelîne û

davêje binê zikê xwe û diçe mala xwe.

Êvarê dema bizin tê şefta xwe, lê dinêre ne Xezalok, ne jî Delalok ne li şeftê ne. Dilê wê dişewite, hêstir dibarin ji çavên wê. Dihizire û hişê xwe tîne serê xwe. Dibêje: "Hebe tune be ev binasê gur in." Radibe diçe li ser şefta gur xwe hildiquote.

Gur:
"Ew kî ye li ser banê min dim dim dike?

Bûka min hevîr dike
Jina min pûçikan çedike

Kurê min titûnê hûr dike

Ez jî di quncê malê de

Qelûnê kuş-kuş di-

kim."

Bizin:

"Ez im ser banê te dim dim dikim

Te xwariye Xezala min

Te xwariye Delala min
Ez hatime şerê te."

Gur: "Min nexwariye Xezala te

Min nexwariye Delala te."

Bizin dibîne wa gur ìnkar dike, dibêje: "Tu wi-sa dibêji, nexwe em he-rin ba qazî şerîtê." Gur jî bivê nevê dibêje, "Baş e."

Bizin şîrê xwe didoşe satilê, ji bo diyariya qazî. Gur jî hevanekî pif di-de û hinek nok dikê. Di

gel hev diçin ba qazî şerîtê. Gava diçin derê mala qazî, derî vedibe û qazî dixuyê, gur hevana xwe vedike da ku nokan bide nîşanî qazî; nokek difire dibêje "teq" li serderâ qazî dikeve, nokek din dibê "teq" li ser eniya qazî dikeve. Qazî pir di-xeyîde. Lê hêrsa xwe nade nîşan. Bizin jî şîrê xwe yê paqîj û nû bi siyanet datîne ber qazî. Dibêjin, "Va heqê te, şerîta me bike."

Qazî gazî gur dike û didanê wî hemûya hil-diike, şûna didana sisikê kulunda diçîne. Gazî bizinê dike, stroyê (qiloç) bizinê pê hesan disû û tûj dike. Stroyê bizinê di-bin weke xencerê. Qazî ban dike wan:

"De herin meydana şer

Ev e meydan, ev e şeytan

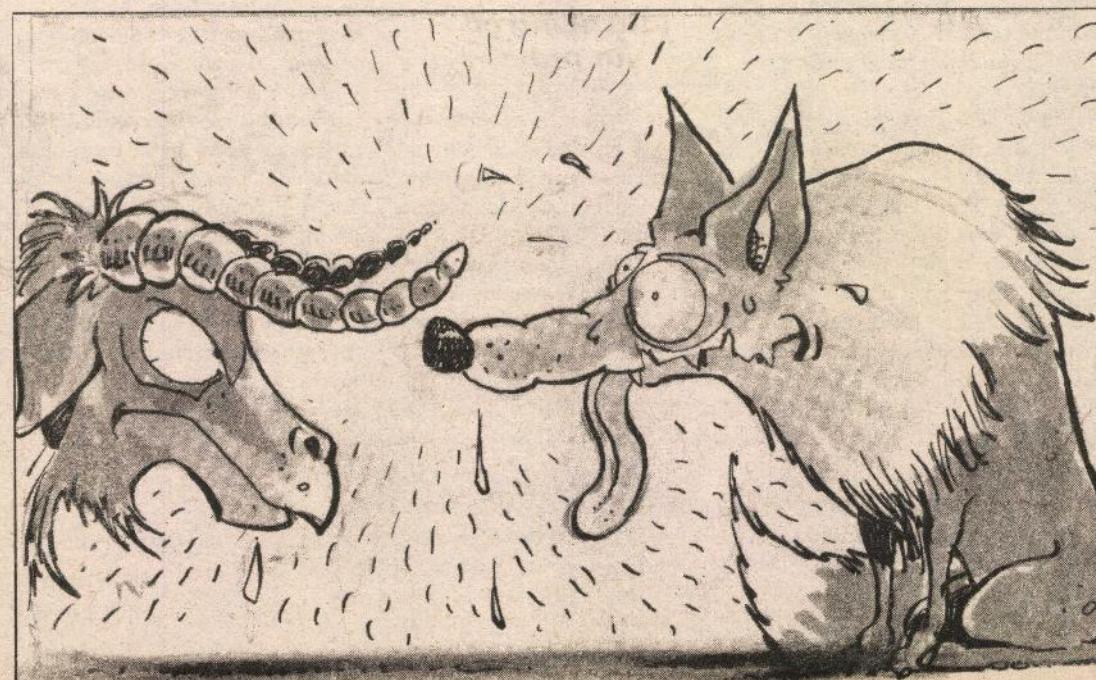
Kî bikare kî ew heq e."

Gur bi lez bi paş ve vedikişê û êrîş dibe ser bizinê û dev davêje zikê bizinê. Didanê wî hemû di devê wî de diwerihin. Dor dora bizinê ye. Bizin bisteh şûn ve vedikişê û stroyê xwe li binê zikê gur dike. Zikê gur diqelişê û Xezalok û Delalok saxe sax ji zikê gur derdi kevin û dikevin erdê. Gur dimire.

Bizin digihe mirazê xwe. Pirs dike ji karikan: "Xezalok, Delalok hûn ku ve çûbûn?" Ew jî dibêjin: "Em çûbûn mala xalê xwe, me bi kevçiyê qutû qutû nîsk dixwar."

Bizin careke din wan şîret dike û dibêje: "Derî ji yên nenas re venekin. Tu cara baweriyê bi neyarlan neynin."

Çiroka me çû deştê, dê û bavê me çûn bi-huştê.

'Emê dîsa govendên xwe girê bidin'

Kalo, ez hê ji heyata te mereq dikim. Te tiştek berketi le ser ji yana xwe ya berê ji min re negot. Te ev şest û du sal emrê xwe çawa borand? Te ci dijvari ditin? Tu kengê bi Kurdiyyê he-siyayî?

- Bi Kurdiyyê (hinekê fikirî û dû re domand). Mala Mistefa rehmetullahî eleyh. Bi qasê giraniya erd û ezmân rehmeta Xwedê li Mele Mistefa be. Mele Mistefa in-qilap(?) kirîye, ez ji hingê ve di vê dawê de me.

Li vir, weki cara pêşin Newroza 92'yan ku min ew dit li ser wi ramaneke (fikrekê) ez girtibûm. Min digot: "Ev sofiyê bi rih û şasik Xwedê dizane emrê xwe yê heya niha, di ber şexan de, xizmet û xulamîya wan de derbas kirîye. Iro ji va ye dest ji erbâne, tizbi û xiştan, ji cezb û haletan berdaye, bî vi rihê xwe yê teberik daketiye qadê Newrozan. Li dora xwe diziwire, belki ji rojén sofitiyê tén birê û di-de ber selewatan. Wilo dikir. Diziviriya û digot: "Ber eynî Mihe-met selewat" û dû re ji selewati-ne hemdem, rojane... "Ber eynî Serok selewat... Ber eynî Apo selewat... Ber eynî Kurdistan selewat..." Ev ramana roja Newrozê ya ku cara pêşin di serê min de çebûye kete bîra min di-sa û min xwest ez vana hê rohni bikim. Min berê pîrsen xwe dan vî ali.

Kalê hêja, ez tişteki mereq dikim. Te sofitî ji şexan re kirîye, an na? Tu ketiyî teriqet û fila-nan?

- Ee.. E.. Belê, Ez ketime teriqet. Elhemd ji Xwedê re ez di teriqet de me.

Tu sofiyê kijan şêxi bû?

- Èx Seyda me.

Sex Seyda çawa bû di vê me-selaya Kurdiyyê de?

- Sex Seyda... Doh yeki di ta-zîye de got: "Wextê Mala Pêri-xanê gotin emê li ber vê hikûmetê rabin. Sêx got, "Ez ji hevalê we me." Xwedê doh di taziya Xirab-reskê de wele gotin.

Yani li gor te, Sex Seyda nedîkari tiştek ji Kurdiyyê re biki-ra?

- Zeif bû. Pêsiwanê mirov ne-be, ma mirov wê ci bike?

Tistê em dizanin Sex Seyda alimeki mezîn bû. Lé tu caran nedigot hûn Kurd in, hûn di bin zîlme de ne. Heta, tê zanîn û İsmail Beşikçi ji dinivise: Sex Seyda zîlamê Mistefa Kemal bû.

- Na. Ev iftira ye di heqê wi de. Ne ev e, serok piş li hikûmetê sikandiye, lê hê ji sê behrê miletê me bûne seytanok. (hizbullah) ko-

Di 92'yan de li Cizîrê kalekî Newrozê derket, wisa xuya ye Newroza 93'yan wê gelek kalên Newrozê biafirine

ruci û ew ci ne navê wan... Mit.

Sofitiya kalê me piçekê hişk bû, li ser şexê xwe, hêrs dibû. Hêdika got: "Tu bi Xwedê dev ji vê meselê berde." Me ji rabû dev jê berda. Me berê sohbetê bi aliyeq din ve guhert.

Kalo, va ye Newrozeke din tê. Em vê Newrozê ci bikin? Tu yê di Newrozê de ci biki, tu dix-wazi ci biki?

- Tişte ji min bê ezê bikim û tişte ji me bê emê bikin. Bila şehîd ji me bikevin. Emê dîsa govendên xwe girê bidin, em serê xwe li ber dijmin niviz (nizim) nakin, ku ciqas şehîden me ji cêbîbin. Mirov avê bernede ser darikê, darika (dara) mirov şîn na-be. Xwîna me, ya bibe avdana darika me. Xwedê heskê emê menfaetê jê bibinin.

Ka hinekê ji em behsa te û malbata te bikin. Hûn berê li kî-jan gundi bûn? Hûn kengê hatin Cizîrê? Jiyana gundan û bajaran çawa ne?

- (Li vê derê kalo got, "Dev ji gundê me berde, van tiştan neke tarix." Picekê xwe paşve da û pasê domand) Heyata gundan ji ya bajaran xwestir e. Lé koriciyan zilameki min kuştin, em ji bêgav (mecbûr) man, berî sê salan em hatin Cizîrê. Em teriqin hatin, nexwe ez nedîhatim bajer.

Kalê Newrozê, baweriya te pê-heye ku, weki berî niha te goti, "Inşaleh heyâ Nisanê wê çê be"

Kurdistan çêbibe û tu bibini?

- Ümûda min ji Xwedê heye-heta ez nebînim qeweta Xwedê. Xwedê Ezralî nasîne ser rihê min. Ümûda min welê ji Xwedê heye. Lî, hema pasiyê bila ez Kurdis-tanê bîbinim û bila ez bimirim.

Heke Kurdistan çêbibe, te di-vê Kurdistaneke çawa be?

Tişte ji me bê emê bikin. Bila şehîd ji me bikevin. Emê dîsa govendên xwe girê bidin, em serê xwe li ber dijmin niviz (nizim) nakin, ku ciqas şehîden me ji cêbîbin. Mirov avê bernede ser darikê, darika (dara) mirov şîn nabe.

- Heke Kurdistan çêbibe, wê reisî me ji me be. Ezê bikarim herim cem reisî xwe. Ezê bikarim bêjîmê, "Yabo Evdila!" Ez nikarim herim cem yê Tirk. Di-vê ez bîbêjim, "Qumtanîm, sayin pa-sa..." Ez bi Tirkî nizanîm. Wextî Yabo Evdila be, ezê bi zimanê xwe bêjîmê, "Yabo Evdila! Mer-heba ji te re..." Ew ji wê bêje, "Birayê min, heke Mamo, (heke xalo, heke kurê min...) merheba ji te

re."

Li vê derê min xwest ez hînek wêneyen wî bikişinim û min készandin ji. Ji min re got, "De-na ez bême girtin ev e te ez da-me girtin hal!" Ez keniyam û min gotê, "Vêca heke ez bêm girtin?" Ew ji kenî, got, "Tu bêyi girtin tu law i. Tiştek bi te nayê. Ez emeliyatkarî me. Du dar li min bikevin, emeliyata min bîfîlite va ez çûm. Lé tu gênc i, mi-rov hêvî ji Xwedê dike, tu bela ji te nebe. De Xwedê hewe (we) nede êşandin." Ez keniyam, min got, "Kalo, netirse tu nayî girtin, tiştek nabe." Ew ji kenîya.

Kalo çend zarokên te hene?

- Neh zarokên min hene.

Neviyen te çend in?

- Neviyen min ji, elhemd ji Xwedê re bêlokek hene. Bist neviyên min zêde hene. Xwedê hez bike emê mizeferê dijmin bin. Ew, dermîn didin jînîn xwe, ew zaro-kekê tînîn ji tîrsa rîzqê xwe. E me, sed zarokên me hebin Xwedê re-zaqê wan e, wê bide. Bi Xwedê ew ji me xelas nabin. Aaa... va ye (kenî û bi henekî got) ez pîr im ji, jîna min sevê din kurek anî. (Em tev de kenîyan). Lé ya wan, hekî ew çîn weke mirov pîf bike ci-rayê, cû xelas. Vêca sîkrê Xwedê, em ber zêdebûn in, ew ber kêm-bûn in. Ev e, di sê sehrê mezinîn weki İzmir, Stenbol û Enquerê de ailekê bîst nevî nîn in. Bist nefs û

bîst kur û kec nîn in. Ev e yê min wilo hene sîkrê Xwedê.

Kalê Newrozê, şer, herb ne li ser gelkayî û hindikayıye ne. Li ser fen û teknik û zanabûn û si-yaseta xurt e. Lé tu dibêji em hingî zêde bin, emê bêhtir bika-rin wan. Ma ev rast e?

- Emê bêhtir karîbin wan. Got-iye, "Heyî be, kurê seyî be." Hin-gî mirov gelek be, mirov mizefer-tirê ser dijminê xwe ye.

Kalê Newrozê, ser navê roj-nameya Welat ez gelek spas di-kim. Xwezi kalên weki te li cem me zehftir bûna. Xwedê ji te razî be.

- Ew kalê xwe nevî, yê doza xwe nizanîbe ew cehsikê kera ne. E ne teslimî vê riyê be, ew ne ji bavê xwe ye. Ew fesidi ye, ew ji ava heram e.

Disa spas Kalo.

- Xwedê te û wî miwafîq bike. Xwedê mertebea wî bilind bike. Xwedê Teala soza wî neke virr. Xwedê Teala zû, ne dereng wî bi-gîhine heqê wî.

Ji "wî" meqsed ki bû, kifş e. Lé qînyata wî nehat û ez ber bi xwe ve készam, di guhêñ min de hêdika got, "Xwedêki tu carna Serok dibini?", min got, "Na...". Got, "Heke dinya ye te ew dit, gelek silavêñ min lê bike. Ez herdu desten wî maç dikim, ez çavûn wî maç dikim.

Hepveyîn: Emin Terzi